

Ankestyrelsens undersøgelse af

Forældrebetaling for døgntilbud

Februar 2016

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning	2
1.1 Undersøgelsens hovedkonklusioner	2
2 Regelgrundlag	5
3 Spørgeskemaundersøgelsen	7
4 Omfanget af sager med og uden forældrebetaling	8
4.1 Hel og delvis forældrebetaling	9
5 Kommunernes opkrævning af forældrebetaling	11
5.1 Opgørelse af forældrebetaling på baggrund af kommunens registrering af opkrævet forældrebetaling i 2014	12
5.2 Opgørelse på baggrund af konkrete sager med forældrebetaling	14
6 Kommunernes brug af årsager til at fritage for forældrebetaling	17
6.1 Årsager til fritagelse for forældrebetaling	17
6.2 Årsager til fritagelse for betaling i konkrete sager uden forældrebetaling	21
6.3 Uddybning af de enkelte fritagelsesgrunde	23
7 Kommunernes generelle erfaringer	26
7.1 Manglende vejledning m.v.	27
7.2 Det beregningstekniske og opfølgning	28
7.3 Hvordan arbejdes der med reglerne i kommunerne?	29
7.4 Øvrige udfordringer med reglerne	31
Bilag 1 Metode	33
Bilag 2 Spørgeskemaet	38
Bilag 3 Betalingsbekendtgørelsen	49
Bilag 4 Principafgørelser	52

Forord

Social-og Indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen om at udarbejde en undersøgelse om forældrebetaling ved anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet.

Baggrunden for undersøgelsen er en praksisændring i en række kommuner i forhold til opkrævning af betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge. Det blev derfor vurderet, at der var behov for en kortlægning af området.

Formålet med undersøgelsen er at få viden om kommunernes forvaltning af reglerne i betalingsbekendtgørelsen.

Undersøgelsen belyser omfanget af sager, hvor der opkræves forældrebetaling, og hvilke årsager, der lægges til grund for eventuel fritagelse for forældrebetaling. Derudover belyses kommunernes generelle erfaringer med forvaltningen af reglerne.

Ankestyrelsen har som led i undersøgelsen gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse og foretaget supplerende kvalitative interview med kommunale ledere og medarbejdere i tre kommuner.

1 Sammenfatning

Ankestyrelsen har i efteråret 2015 gennemført en landsdækkende undersøgelse om kommunernes praksis i forbindelse med opkrævning af forældrebetaling i sager, hvor børn og unge under 18 år er anbragt uden for hjemmet.

Formålet med undersøgelsen er at belyse, hvordan kommunerne forvalter bekendtgørelsen om betaling, der vedrører ophold på anbringelsessteder for børn og unge under 18 år, herunder særligt omfanget af sager, hvor der opkræves forældrebetaling, og hvilke årsager der anvendes ved eventuel fritagelse for forældrebetaling. Desuden belyses kommunernes mere generelle erfaringer med forvaltningen af reglerne.

Undersøgelsen er baseret på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, hvor der er modtaget 84 kommunebesvarelser i alt. Derudover er der gennemført kvalitative interview med tre kommuner, som supplerer resultaterne fra spørgeskemaet.

Det fremgår af betalingsbekendtgørelsen, at forældrene til børn og unge under 18 år, der er anbragt på et anbringelsessted, har pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet i forhold til forældrenes indkomstgrundlag. Betalingen fastsættes af kommunen.

1.1 Undersøgelsens hovedkonklusioner

Manglende registrering

Undersøgelsen viser, at der generelt er manglende registrering af oplysninger om afgørelser om forældrebetaling i anbringelsessager i kommunerne. Kommunerne, der deltager i undersøgelsen, har haft svært ved at fremskaffe præcise oplysninger om andelen af sager, hvor der opkræves forældrebetaling og andelen af sager, hvor der ikke gør. Derudover har det været svært for kommunerne at oplyse et præcist beløb, der er opkrævet i forældrebetaling. En stor del af kommunerne er derfor nødt til at foretage skøn, når de skal oplyse om deres praksis.

Stor variation i kommunernes praksis

Undersøgelsen belyser desuden, at der er stor variation i kommunernes praksis med hensyn til hvordan betalingsbekendtgørelsen fortolkes og anvendes.

Nogle kommuner anvender ikke på nuværende tidspunkt muligheden for at opkræve forældrebetaling i anbringelsessager.

Flere kommuner oplyser, at der ikke er praksis for en systematisk anvendelse af betalingsbekendtgørelsen, og at det derfor eksempelvis kan være afhængigt af den enkelte sagsbehandler, hvorvidt der tages stilling til forældrebetaling og hvilke forhold, der lægges til grund for en eventuel afgørelse.

Andre kommuner oplyser, at de har en fast praksis for at træffe afgørelse om forældrebetaling.

En del af kommunerne oplyser, at der slet ikke, eller i en meget lille andel af kommunernes sager, opkræves forældrebetaling, hvorimod et par af kommunerne oplyser at der opkræves forældrebetaling i hovedparten af sagerne.

Generelle udfordringer

Undersøgelsen viser, at kommunerne oplever udfordringer i forbindelse med forvaltningen af betalingsbekendtgørelsen. Omkring halvdelen af kommunerne oplyser, at de oplever udfordringer i forbindelse med det beregningstekniske, der er forbundet med fastsættelse af forældrebetaling. 61 procent oplyser, at de oplever udfordringer med det socialfaglige skøn, der er forbundet med mulighederne for fritagelse for forældrebetaling.

Der er stor usikkerhed om, hvordan betalingsbekendtgørelsen skal fortolkes blandt kommunerne, der generelt henviser til, at det skyldes en kompliceret lovgivning. Kommunerne angiver desuden, at der er behov for mere vejledning i forhold til den praktiske anvendelse af reglerne.

Meget få sager, hvor der opkræves forældrebetaling

Undersøgelsen viser, at der ikke opkræves forældrebetaling i hovedparten af anbringelsessagerne. I gennemsnit opkræves der forældrebetaling i 14 procent af alle sager om anbringelse.

Kommunernes opkrævning af forældrebetaling

Undersøgelsen omfatter desuden en opgørelse af, hvor meget kommunerne har opkrævet i betaling fra forældre. Resultaterne viser, at der knytter sig en del forbehold til afrapporteringen på det samlede beløb, der på årsbasis opkræves i forældrebetaling blandt kommunerne:

- en tredjedel af kommunerne har foretaget et skøn af det samlede beløb, der er opkrævet i forældrebetaling
- en del af kommunerne har oplyst beløb, der ikke alene dækker over forældrebetaling

- kommunerne har oplyst forskellige opgørelser over beløbet

På baggrund af forbeholdene er en skønsmæssig vurdering, at kommunerne opkrævede i omegnen af 20-30 mio. kr. i forældrebetaling i 2014. Summen er opregnet til landsbasis, da 10 kommuner ikke har deltaget i undersøgelsen.

Mange kommuner oplyser desuden, at de anvendte ressourcer til administration af reglerne overstiger det beløb, de rent faktisk modtager i forældrebetaling.

Årsager til hel eller delvis fritagelse for forældrebetaling

Undersøgelsen viser, at de hyppigste årsager, kommunerne anvender til hel eller delvis fritagelse for forældrebetaling i anbringelsessager, er, at anbringelsen har et udpræget behandlingssigte, eller at fritagelsen i særlig grad er af betydning for at fremme forældres medvirken ved gennemførelsen af støtten.

Resultaterne viser, at kommunerne i gennemsnit anvender delvis fritagelse i omkring halvdelen af sager, hvor der opkræves forældrebetaling. Dog viser resultaterne også, at kommunerne har en noget uens praksis for brugen af delvis fritagelse. Nogle kommuner anvender konsekvent ikke muligheden for delvis fritagelse, mens andre kommuner gør brug af muligheden.

2 Regelgrundlag

Når et barn/en ung har ophold uden for hjemmet, skal forældrene som udgangspunkt bidrage til udgifterne ved opholdet. Dette gælder, uanset barnet/den unge er anbragt med eller uden samtykke.

Reglerne for betaling er fastsat i bekendtgørelse nr. 712 af 19. juni 2013 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år, *se bilag 3*. Det fremgår af § 1, stk. 3, at forældre, som har en indtægt på over 129.900 kr. årligt (i 2015 niveau), herefter skal betale for barnets/den unges ophold uden for hjemmet.

Forældrebetalingen fastsættes til 18 % af det beløb, som indkomstgrundlaget overstiger 129.900 kr. (i 2015), dog højst til, hvad der svarer til 5/3 af normalbidraget – 25.800 kr. (i 2015). Af indkomstgrundlaget ud over maksimum for beregningen i stk. 3, betales 9 pct., dog højst et beløb, således at den samlede betaling udgør 10/3 af normalbidraget, dvs. 51.600 kr. (i 2015).

Hvis der sker ændringer i forældrenes indtægter, skal betalingsgrundlaget revurderes.

2.1.1 Fritagelse for betaling

Der er dog mulighed for, at kommunen kan give hel eller delvis fritagelse for betaling.

Hel eller delvis fritagelse for betaling kan ske både på grund af barnets/den unges forhold og på baggrund af forældrenes forhold.

Fritagelse kan efter bekendtgørelsens § 7 eksempelvis ske, hvis:

- anbringelsen har udpræget behandlingssigte
- fritagelse for betaling i særlig grad er af betydning for at fremme forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten
- der må regnes med særlig store udgifter for forældrene i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge
- den unge tidligere med egen indtægt har bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort dette, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet
- forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge

Det fremgår af bekendtgørelsens § 6, at der er mulighed for midlertidigt at fritage forældrene helt eller delvist for at betale for et barns/en ungs ophold uden for hjemmet,

hvis der er tale om særlige forhold, som sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen eller andre ændringer, der i en begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eget eller til familiens underhold.

Ankestyrelsen har truffet to centrale principafgørelser om, hvorvidt anbringelsen har udpræget behandlingssigte principafgørelse 158-12 og principafgørelse 13-15. (Se *bilag 4*)

3 Spørgeskemaundersøgelsen

Ankestyrelsen har, som et led i undersøgelsen af forældrebetaling ved døgnanbringelser uden for hjemmet, gennemført en spørgeskemaundersøgelse, der skal bidrage med viden om kommunernes forvaltning af reglerne i betalingsbekendtgørelsen. Undersøgelsen omfatter også en opgørelse over omfanget af sager, hvor der opkræves forældrebetaling, hvor stort et beløb, der opkræves, samt årsager til eventuel fritagelse for forældrebetaling.

Spørgeskemaet er udsendt til alle landets kommuner. I fire tilfælde har to kommuner et forpligtende samarbejde på området. Det betyder, at det samlede antal kommuner, der potentielt set kan indgå i undersøgelsen, er 94¹.

Undersøgelsen bygger på 84 besvarelser, der omfatter 88 kommuner. Se bilag 1 for yderligere information om undersøgelsens datagrundlag.

Foruden spørgsmålene, der er rettet mod at belyse kommunernes overordnede praksis, omfatter en del af spørgeskemaet en gennemgang af fire konkrete sager, henholdsvis to sager, hvor der opkræves forældrebetaling, og to sager uden forældrebetaling. Kommunernes besvarelser danner en form for stikprøve, der anvendes til at belyse kommunernes praksis fra en anden vinkel. Omfanget af stikprøven og kriterierne for udvælgelsen af sager er uddybet i bilag 1.

Når kommunernes besvarelser gennemgås, tegner der sig et generelt billede af, at kommunerne har haft svært ved at besvare spørgsmålene. Overordnet set er der særligt to scenarier, der gør sig gældende. Det første scenarie er, at der reelt ikke har været en praksis for at benytte forældrebetaling, og hvis den anvendes, gøres det i flere tilfælde ikke systematisk. Det andet scenarie er, at de kommuner, der anvender forældrebetaling, ikke foretager nogen registrering på området, og derfor har de ikke adgang til oplysninger om det samlede billede på området.

Resultaterne i undersøgelsen skal derfor ses i lyset af dette forbehold.

---

¹ De kommuner der har et forpligtende samarbejde er Frederikshavn og Læsø, Ishøj og Vallensbæk, Esbjerg og Fanø samt Dragør og Tårnby. De respektive kommuner der samarbejder, har hver afgivet én besvarelse.

4 Omfanget af sager med og uden forældrebetaling

Kommunerne er bedt om at oplyse, i hvor stor en andel af de verserende sager, de har om anbringelse, der opkræves forældrebetaling. Kommunerne er blevet bedt om at foretage et skøn, i de tilfælde, de ikke har præcis registrering. For at kunne omregne andelen til antal sager er kommunerne også bedt om at oplyse antal anbragte børn på besvarestidspunktet, hvilket er i september 2015.

På baggrund af de 84 besvarelser har kommunerne tilsammen oplyst, at de har 11.548 anbragte børn på besvarestidspunktet.

Hovedparten af anbringelsessagerne i kommunerne er uden forældrebetaling. Sagerne fordeler sig sådan, at der opkræves forældrebetaling i 14 procent af sagerne, og at der ikke er forældrebetaling i 86 procent af sagerne. Det svarer til henholdsvis 1.548 og 9.960 sager. 28 kommuner, svarende til 34 procent, har foretaget en skønsmæssig fordeling mellem sager med forældrebetaling og sager uden. Tabel 4.1 illustrerer den gennemsnitlige fordeling mellem sagerne, på tværs af kommunerne, i henholdsvis antal og procent.

Tabel 4.1 Fordelingen af det samlede antal anbringelsessager mellem sager med og uden forældrebetaling

	Antal	Procent
Sager med forældrebetaling	1.588	14
Sager uden forældrebetaling	9.960	86
I alt	11.548	100

Note: Tabellen er baseret på 83 besvarelser.

Der er dog et vidt spænd i andelen af sager med forældrebetaling. Flere kommuner oplyser, at der ikke er nogen sager med forældrebetaling i kommunen, mens en enkelt kommune oplyser, at der er forældrebetaling i stort set samtlige anbringelsessager i kommunen. Spændet i andelen af sager med forældrebetaling er således på mellem 0 procent og 96 procent af kommunernes sager. Kommunen, der angiver de 96 procent, oplyser at have 125 børn anbragt på besvarestidspunktet.

Der er med andre ord store forskelle i praksis mellem kommunerne med hensyn til opkrævning af forældrebetaling. Forældrene til børn eller unge, der er anbragt, kan

således være forskelligt stillet alt afhængig af, hvilken kommune, der tager stilling til forældrebetaling.

4.1 Hel og delvis forældrebetaling

Kommunerne er bedt om at opgøre fordelingen af anbringelsessager med forældrebetaling mellem sager med hel forældrebetaling og sager med delvis forældrebetaling.

Ved hel forældrebetaling har forældrene økonomi til at betale, og der er ikke andre hensyn/årsager til, at de fritages for betaling.

Ved delvis forældrebetaling har forældrene økonomi til at betale, men det er vurderet, at der er andre hensyn/årsager efter betalingsbekendtgørelsen §§ 6 og/eller 7, der betyder, at forældrene delvist fritages for betaling - og dermed opkræves delvis betaling.

Det fremgår af tabel 4.2, at ca. en tredjedel af kommunerne har mulighed for at opgøre den præcise fordeling, og 16 procent af kommunerne angiver, at det er muligt at foretage en skønsmæssig fordeling. Omkring halvdelen af kommunerne oplyser, at det ikke er muligt at foretage opdelingen.

Kommunerne, der har angivet, at det ikke var muligt for dem at foretage opdelingen, bemærker blandt andet, at de ikke har lavet den form for opgørelse i kommunen og derfor ikke har mulighed for at trække tallene.

Tabel 4.2 Er det muligt for kommunerne at opdele sagerne med forældrebetaling på sager, hvor der opkræves hel forældrebetaling og sager, hvor der opkræves delvis forældrebetaling?

	Antal	Procent
Ja, det er muligt at opgøre den præcise fordeling	24	29
Ja, det er muligt at skønne fordelingen	13	16
Nej	46	55
I alt	83	100

Note: Tabellen er baseret på 83 besvarelser.

Det fremgår af tabel 4.3, at sagerne med forældrebetaling i gennemsnit fordeler sig stort set ligeligt mellem hel og delvis forældrebetaling. Der er en mindre overvægt af sager med forældrebetaling, hvor betalingen er delvis.

Table 4.3 Fordeling mellem hel og delvis forældrebetaling.

	Antal	Procent
Sager med hel forældrebetaling	283	46
Sager med delvis forældrebetaling	338	54
I alt	621	100

Note: Tabellen er baseret på besvarelserne fra de 37 kommuner, der har angivet, at det var muligt for dem at opgøre fordelingen mellem hel og delvis forældrebetaling.

I interviewene med de tre kommuner er der spurgt nærmere ind til brugen af hel eller delvis fritagelse for betaling. Høje-Taastrup Kommune oplyser, at de anvender delvis fritagelse, men at det er en svær balancegang.

I Lolland Kommune og Aarhus Kommune anvendes delvis fritagelse aldrig. Enten skal der betales det fulde beløb efter indtægten, eller også fritages der helt for betaling. Lolland Kommune nævner blandt andet, at den manglende anvendelse af delvis fritagelse skyldes, at der kommer en meget subjektiv vurdering ind i reglerne. Kommunen nævner som eksempel, at det vil være umuligt at vurdere, om forældrenes manglende samarbejde er 25 procent eller for eksempel 50 procent.

Aarhus Kommune oplyser - som Lolland Kommune - at de ikke bruger delvis fritagelse. Hvis der foreligger en fritagelsesgrund, gives der hel fritagelse.

5 Kommunernes opkrævning af forældrebetaling

For at få et indblik i hvor stort et beløb der årligt opkræves af kommunerne i forældrebetaling fra børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, er kommunerne bedt dels om at angive eller skønne det samlede beløb, som blev opkrævet i 2014, dels at registrere oplysninger for op til to konkrete sager, hvor der opkræves forældrebetaling. Det samlede opkrævede beløb er således belyst fra to forskellige vinkler.

De forskellige tilgange er valgt, fordi den indledende afdækning af området viste, at ikke alle kommuner systematisk registrerer og dermed kan opgøre det beløb, som opkræves i forældrebetaling. Der er således stor usikkerhed omkring de oplyste tal.

Dette understøttes også af kommunernes uddybende bemærkninger til spørgeskemaet. En del af kommunerne har bemærket, at der er betydelige udfordringer forbundet med at indhente oplysninger om det præcise eller endda skønnede beløb, der er opkrævet i forældrebetaling, fordi der ofte ikke findes en særskilt opgørelse over forældrebetaling i kommunerne.

Opgørelserne skal således ses i lyset af følgende forbehold:

En stor andel har skønnet. I alt har 38 procent af kommunerne, der har besvaret spørgsmålet, angivet, at beløbet er opgjort på baggrund af en skønsmæssig vurdering. Et par kommuner oplyser desuden, at der er opkrævet forældrebetaling, men at beløbet, der er opkrævet, ikke kendes.

Beløbene dækker ikke alene over indtægter i forældrebetaling. Nogle kommuner har angivet, at det oplyste beløb dækker over andre indtægter, og at det ikke har været muligt at adskille de forskellige indtægter fra hinanden. Det har derfor ikke været muligt for kommunerne at angive et præcist beløb. For eksempel nævner to kommuner, at beløbet også omfatter inddraget børnetilskud og børnebidrag. Den ene af kommunerne bemærker, at der er oplyst et større beløb, end hvad der er opkrævet, og den anden har ikke oplyst noget beløb, selvom der blev opkrævet forældrebetaling i kommunen.

Kommunerne har angivet forskellige opgørelser. Flere kommuner har beskrevet, at det oplyste beløb er det beløb, der er blevet indbetalt til kommunen, fremfor det beløb der er blevet opkrævet af forældrene. Beløbet, der er opkrævet, og det, der er blevet indbetalt, stemmer ikke nødvendigvis overens. Det skyldes, at en del forældre ikke betaler det opkrævede beløb. Det betyder, at det oplyste beløb i nogle tilfælde vil være betydeligt lavere, end hvad der rent faktisk er blevet opkrævet i forældrebetaling i kommunen.

For eksempel fremgår det af interviewet med Lolland Kommune, at de har et udestående på 1,3 mio. kr. i skyldig forældrebetaling. Til sammenligning har kommunen fået indbetalt knap 1 mio. kr. i 2014.

Kommunerne har oplyst et beløb, der åbenlyst er for lavt. Nogle besvarelser fremstår tydeligt som forkerte, og vi antager, at det skyldes en slåfejl eller en misforståelse af, hvilken enhed der skulle angives i. Det skaber en usikkerhed i forhold til beregningen af det samlede beløb, der er opkrævet. Vi har foretaget en opjustering af de beløb, hvor det er helt tydeligt at se, at der er tale om en forkert angivelse af, hvor meget kommunen har opkrævet i forældrebetaling i 2014. Det er gjort på baggrund af en konkret vurdering af hver kommunes samlede besvarelse. Det drejer sig om 22 kommuners besvarelse af spørgsmålet om opkrævet forældrebetaling. For yderligere uddybning af dette se bilag 1.

5.1 Opgørelse af forældrebetaling på baggrund af kommunens registrering af opkrævet forældrebetaling i 2014

80 kommuner har besvaret spørgsmålet om, hvor stort et beløb de opkrævede i forældrebetaling i 2014. 66 kommuner, svarende til 82 procent, har angivet et beløb større end 0 kr., mens 14 kommuner, svarende til 18 procent, har oplyst, at de har opkrævet 0 kr. i forældrebetaling i 2014².

Opgørelsen viser, at flest kommuner opkrævede mindre end 100.000 kr. i forældrebetaling i 2014. Det gælder for 54 procent af kommunerne. 22 procent af kommunerne opkrævede mellem 100.000 og 1 mio.kr., mens seks procent af kommunerne oplyser, at de opkrævede over 1 mio.kr. i forældrebetaling, se *tabel 5.1*.

Det opkrævede beløb vedrørte 2.389 børn, se *tabel 5.1*.

---

² Som det fremgår ovenfor, så er der imidlertid en enkelt kommune, som har angivet 0 kr. på trods af, at de faktisk har opkrævet forældrebetaling i 2014. Der er ikke foretaget korrektion for denne kommune. For 22 kommuner er der foretaget en opjustering af beløbet, fordi det åbenlyst er fejlagtigt registreret i spørgeskemaet

Table 5.1 Oversigt over hvor meget kommunerne oplyser at have opkrævet i perioden 1. januar 2014 – 31. december 2014 fra forældre til børn og unge anbragt uden for hjemmet samt hvor mange børn/sager opkrævningen omfattede.

	Antal kommuner	Procent	Samlet antal anbragte børn omfattet af opkrævningen	Procent
0 kr.	14	18	46	2
1.000-20.000 kr.	20	25	119	5
20.001-50.000 kr.	14	18	362	15
50.001-100.000 kr.	9	11	260	11
100.001-250.000 kr.	9	11	109	5
250.001-500.000 kr.	4	5	191	8
500.001-1.000.000 kr.	5	6	462	19
1.000.001-3.500.000 kr.	5	6	840	35
I alt	80	100	2389	100

Note: Tabellen er baseret på 80 besvarelser. 25 kommuner har oplyst et skønnet beløb.

Summes beløbene for de kommuner, der har oplyst et beløb, har de 66 kommuner³ opkrævet ca. 20 mio.kr. i 2014. På grund af de angivne forbehold for de oplyste beløb, (som angivet ovenfor), skal det understreges, at der er stor usikkerhed omkring dette beløb, se tabel 5.2.

Som nævnt har 80 kommuner besvaret spørgsmålet med den samlede opgørelse. Hvis det antages, at de resterende kommuner opkræver forældrebetaling i gennemsnitligt 14 procent af deres sager om anbringelse – i overensstemmelse med opgørelsen på landsplan - opkrævede de resterende kommuner godt 1 mio.kr.⁴ Det samlede beløb for alle 94 kommuner, som har haft mulighed for at svare på spørgeskemaet, er således ca. 21 mio.kr., se tabel 5.2.

³ Det vil sige de 80 kommuner fratrukket de 14 kommuner som har oplyst at de opkrævede nul kroner i 2014

⁴ De havde i alt 834 anbragte ultimo 2014 ifølge Ankestyrelsens anbringelsesstatistik

Table 5.2 Beregnet opgørelse af forældrebetaling på baggrund af kommunernes besvarelser

	2014
Opgørelse for de 80 kommuner, som har besvaret spørgeskemaet	
Opkrævet forældrebetaling kr.	20.106.582
Antal børn, som beløbet omfatter (oplyst af kommunerne)	2.343
Gennemsnitlig opkrævning pr barn i 2014, kr.	8.582
Gennemsnitlig opkrævning pr. måned pr. barn, kr.	715
Opgørelse for kommuner, der ikke har besvaret spørgeskemaet	
Beregnet opkrævet forældrebetaling for kommuner, der ikke har besvaret spørgeskemaet	1.001.982
Samlet beregnet beløb pr. år for alle kommuner	21.108.564

Note: For 22 kommuner er beløbet opjusteret, da det har været åbenlyst, at der er sket fejlregistrering i spørgeskemaet. En kommune har ikke angivet et beløb, på trods af, at de havde sager med forældrebetaling i 2014.

5.2 Opgørelse på baggrund af konkrete sager med forældrebetaling

Som nævnt kan et skøn over det samlede beløb, som opkræves i forældrebetaling årligt i kommunerne, også opgøres ud fra oplysninger fra konkrete sager.

Kommunerne er på den baggrund bedt om at udvælge to konkrete sager, hvor der opkræves forældrebetaling. 59 kommuner har indberettet oplysninger på 110 sager om forældrebetaling, som således udgør en stikprøve af det samlede antal sager med forældrebetaling.

Kommunerne er blandt andet bedt om at oplyse, hvor meget forældrebetalingen udgør pr. måned. Forældrebetalingen i de konkrete sager er fastsat til mellem 106 kr. og 4.300 kr. om måneden. Der opkræves i gennemsnit 1.577 kr. pr. måned i de 110 sager med forældrebetaling. Det svarer til 18.864 kr. pr. år pr. sag, hvis det antages, at der i samtlige sager er tale om helårsanbringelser med forældrebetaling i samtlige 12 måneder.

På landsplan er der ca. 11.500 børn og unge anbragt uden for hjemmet. Som det fremgik af 5.1 opkræver kommunerne i gennemsnit forældrebetaling i 14 procent af det samlede

antal sager om anbringelse. Det svarer til, at der opkræves forældrebetaling i 1.680 sager om anbringelse.

Med viden fra de konkrete sager, hvor der i gennemsnit opkræves 18.864 kr. pr. sag, kan det således beregnes, at der på landsplan opkræves ca. 30 mio.kr, se *tabel 5.3*.

Tabel 5.3 Beregnet opgørelse af forældrebetaling pr. år ud fra konkrete sager

Antal sager i stikprøven	110
Gennemsnitligt opkrævet beløb pr. sag pr. måned	1.577
Gennemsnitligt opkrævet beløb pr. sag pr. år	18.924
Antal anbragte på landsplan, ca.	12.000
Andel med forældrebetaling	0,14
Antal sager med forældrebetaling	1.680
Beregnet opkrævet beløb i forældrebetaling pr. år for alle kommuner, kr.	31.792.320

Note: På grund af afvigelser mellem kommunernes egne opgørelser og opgørelsen i anbringelsesstatistikken er der anvendt et cirka tal.

Der er en samlet afvigelse mellem de to opgørelsesmetoder på ca. 11 mio.kr. Der knytter sig dog en række forhold til de oplyste tal, som kan være en del af forklaringen på forskellen.

Kommunernes opgørelse over opkrævet forældrebetaling i 2014 dækker formentlig for en stor dels vedkommende over, hvad der er indbetalt til kommunen, herunder også indtægter udover forældrebetalingen, hvorimod beløbene fra de konkrete sager må antages at afspejle den faktiske opkrævning. Det er tidligere beskrevet, at der kan være en betydelig forskel mellem opkrævede og indbetalte beløb. Desuden henvises der til de øvrige tidligere beskrevne forbehold, herunder den opjustering af de oplyste beløb, der er foretaget.

Herudover er beløbene fra de to opgørelser indhentet på forskellige tidspunkter, hvilket også kan få betydning for de samlede summer.

Endelig er det i forbindelse med opjusteringen af de konkrete sager antaget, at der er tale om helårsanbringelser med betaling for alle 12 måneder. Det vil også have en betydning for, at beløbet er større end det, der fremgår af kommunernes overordnede oplysninger.

I relation til de forbehold, der er forbundet med oplysningerne om opkrævet forældrebetaling, ses det dog, at beløbet, der er kommet ud af opjusteringerne på baggrund af de konkrete sager, overordnet set understøtter sandsynligheden for, at det samlede beløb, der er blevet opkrævet i 2014 i forældrebetaling, er i omegnen af 20-30 mio. kr.

Administrative omkostninger ved opkrævning

Både interviewkommunerne og mange af de andre kommuner peger på, at der anvendes mange ressourcer på at behandle sagerne om forældrebetaling. Når afgørelsen så er truffet, bruges der i en anden afdeling i kommunen rigtig mange ressourcer på at inddrive betalingen. Lolland Kommune nævner som et eksempel, at de har sager, hvor en forælder er pålagt at betale et lille beløb på for eksempel 200 kr. pr. måned i forældrebetaling. Den pågældende forælder betaler ikke, hvorfor der – udover de 200 kr. pr. måned – akkumuleres gæld på 250 kr. for rykkergebyr hver eneste måned. Lolland Kommune udtaler følgende:

”Man kan derfor spørge sig selv om, vi ikke efterhånden har en situation, hvor udgifterne til administrationen overstiger de indtægter, der reelt kommer ind i forældrebetaling.”

En anden kommune skriver følgende:

”Det er et paradoks, at forvaltningen bruger så mange ressourcer på at beregne samt sætte forældre i egenbetaling set i forhold til det beløb, der efterfølgende reelt kommer ind i kommunekassen. For ét er, hvad kommunen opkræver, noget andet er, hvad der kommer ind. Der er tale om et relativt lille antal forældre, af det samlede antal forældre, der er sat i egenbetaling, der betaler regningerne. Efterfølgende kommunen har rykket sendes kravet til SKAT – men her fungerer inddrivelsessystemet ikke.” (Aalborg Kommune).

6 Kommunernes brug af årsager til at fritage for forældrebetaling

For at få et billede af, hvilke årsager der lægges til grund for fritagelse i anbringelsessager uden forældrebetaling eller sager med delvis fritagelse for forældrebetaling, er kommunerne bedt om at oplyse, hvilke årsager der generelt lægges til grund for fritagelse for forældrebetaling. Derudover er kommunerne bedt om at registrere, hvilke årsager til fritagelse der er anvendt i op til to konkrete sager uden forældrebetaling. Kommunernes brug af årsager til at fritage for forældrebetaling er således belyst fra de to forskellige vinkler.

Som det fremgår af tabel 4.1 fritages forældre for betaling i ca. 86 procent af alle anbringelsessager.

På baggrund af kommunernes besvarelser af de overordnede spørgsmål samt spørgsmålene om de konkrete sager, er det generelle billede, at der er tale om relativt få sager, hvor forældrenes indkomstgrundlag er årsagen til, at der ikke opkræves forældrebetaling. I de sager, hvor kommunerne forholder sig til, hvorvidt forældrene kan fritages for betaling, er de primære grunde til fritagelse, at anbringelsen har et udpræget behandlingssigte, og at fritagelse for betaling i særlig grad er af betydning for at fremme forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten.

Resultaterne understøttes desuden af udtalelserne fra de tre interviewkommuner samt af de øvrige kommuners bemærkninger i spørgeskemaet.

6.1 Årsager til fritagelse for forældrebetaling

Det fremgår af lovgivningen, at forældre, hvis indkomstgrundlag ikke overstiger 129.900 kr. (i 2015 niveau), *se kapitel 2 om regelgrundlaget*, ikke betaler for børn og unges ophold i et anbringelsessted. Kommunerne skal ikke forholde sig yderligere til spørgsmålet om forældrebetaling (for eksempel om anbringelsen har et udpræget behandlingssigte), hvis det konstateres at forældrenes indkomst ikke overstiger det angivne beløb.

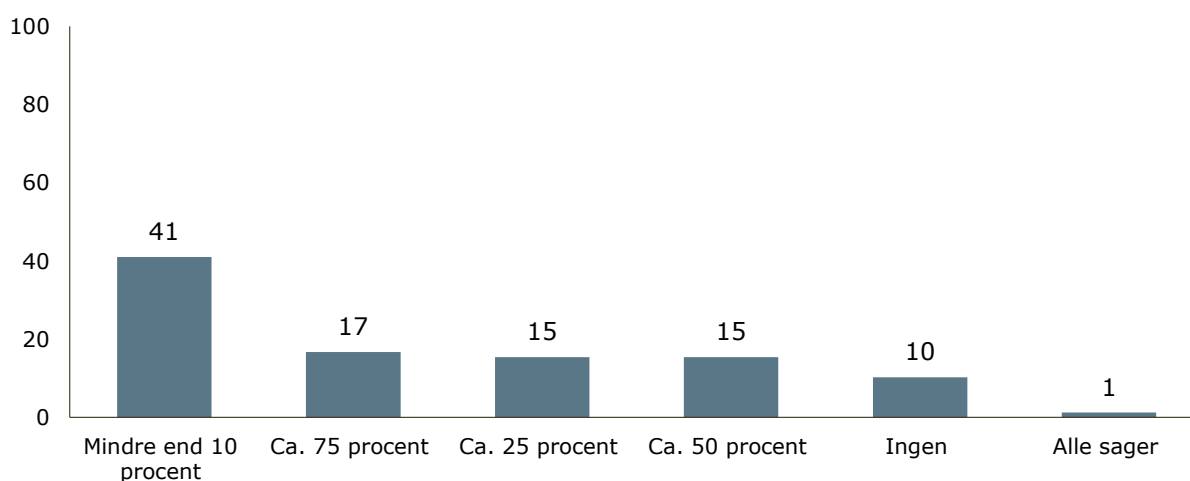
41 procent af kommunerne skønner, at fritagelsen for forældrebetaling i mindre end ti procent af sagerne, hvor der ikke opkræves betaling, skyldes at forældrenes indkomstgrundlag ikke overstiger beløbet der fremgår af betalingsbekendtgørelsen.

17 procent oplyser, at det er tilfældet i omkring 75 procent af sagerne. 15 procent af kommunerne oplyser, at der fritages grundet lav indtægt i omkring 25 procent af sagerne. 15 procent oplyser, at det er tilfældet i omkring halvdelen af sagerne.

Ti procent af kommunerne oplyser, at der i ingen af kommunens sager er fritaget for forældrebetaling med begrundelsen, at forældrenes indtægt er lavere end indkomstgrænsen for forældrebetaling.

En enkelt kommune oplyser, at fritagelse for forældrebetaling i samtlige sager skyldes, at forældrenes indkomst ikke overstiger grænsen for opkrævning af forældrebetaling. Kommunen bemærker, at man først for nylig er begyndt at vurdere, om der skal opkræves forældrebetaling, og at der derfor ikke er taget stilling til spørgsmålet i de aktuelle sager. Kommunen har 32 børn anbragt og har oplyst, at samtlige sager er uden forældrebetaling.

Figur 6.1 I hvor stor en andel af sagerne uden forældrebetaling pr. september 2015 skønner kommunen, at fritagelsen skyldes, at forældrenes indtægt ligger under indkomstgrænsen for forældrebetaling (betalingsbekendtgørelsen § 1, stk. 2 eller stk. 5)?

Note: Figuren er baseret på 78 besvarelser. Tallene er angivet i afrundede procenter, derfor summer de ikke til 100.

Hvis forældrene har indtægt til at betale for opholdet i et anbringelsessted, har kommunen mulighed for at fritage forældre for betaling. Årsagerne til fritagelse kan blandt andet omfatte hensyn til personlige forhold, der kan forhindre forældrene i at betale, samarbejdet med forældrene omkring støtten, omkostninger der er forbundet med at holde kontakten med barnet/den unge, der er anbragt, og behandlingssigtet i forbindelse med anbringelsen.

Det fremgår af figur 6.2, at kommunerne har skønnet, at de hyppigst anvendte fritagelsesårsager for hel eller delvis forældrebetaling er:

- at opholdet har et udpræget behandlingssigte

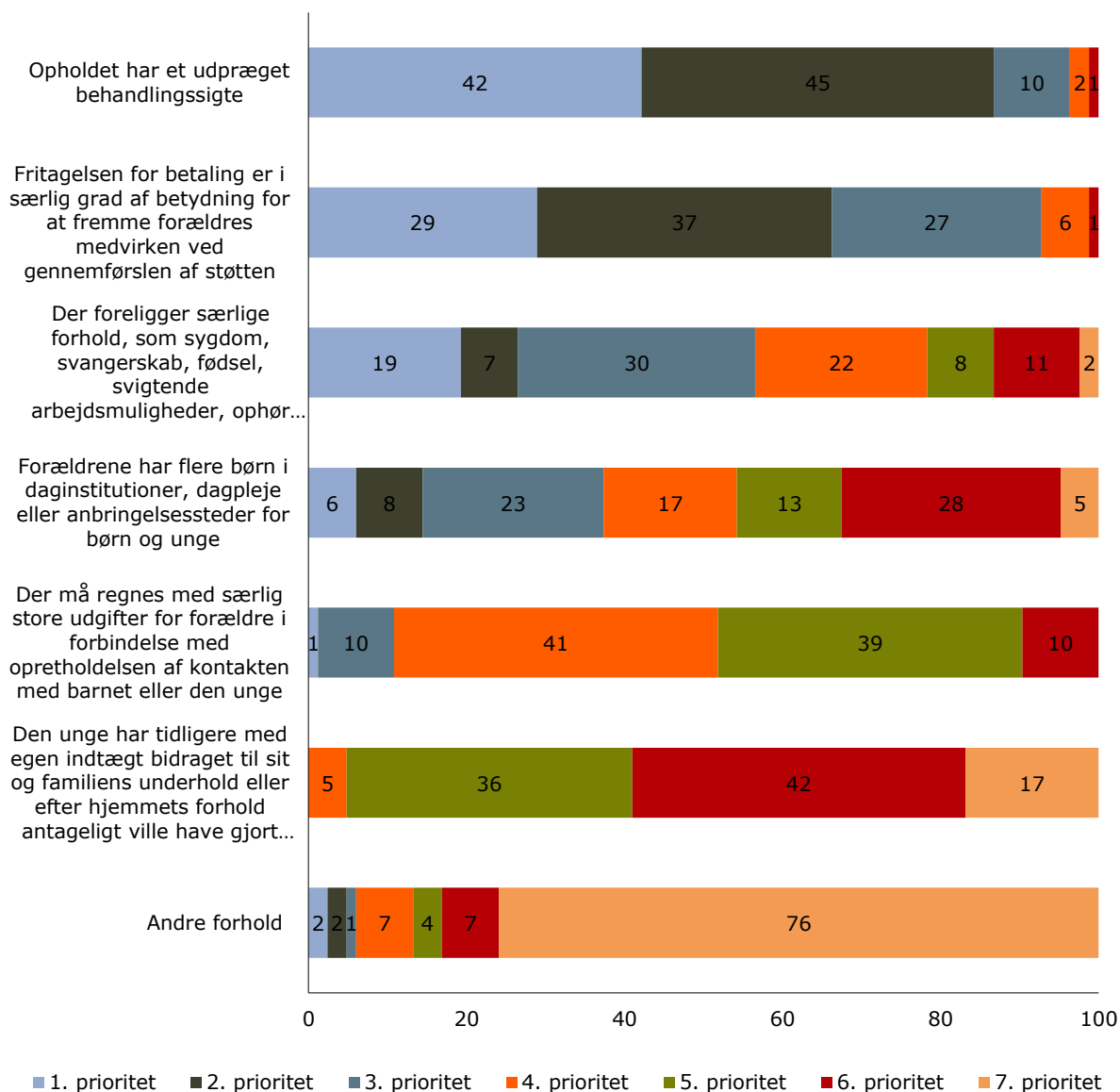
- at fritagelse for betaling i særlig grad er af betydning for at fremme forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten

Opholdets udprægede behandlingssigte er enten den mest anvendte eller næst mest anvendte fritagelsesårsag i 87 procent af besvarelsene.

Fritagelse for betaling med henblik på at understøtte forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten, er den mest anvendte eller næst mest anvendte fritagelsesårsag i 66 procent af besvarelsene.

I figur 6.2 er kommunerne, der har angivet fritagelsesårsagen som 1. prioritet, hvilket betyder, at det vurderes, at den pågældende årsag anvendes hyppigst ved fritagelse for betaling, markeret med den lyseblå farve. Kommunerne, der har angivet fritagelsesårsagen som 2. prioritet, den næst mest anvendte årsag til fritagelse, har den brune farve, og kommunerne, der har angivet fritagelsesårsagen som 3. prioritet, har den mørkeblå farve.

Figur 6.2 Angiv i prioriteret rækkefølge hvilke årsager, der er de hyppigst anvendte ved fritagelse for forældrebetaling (altså sager, hvor forældre har indtægt til forældrebetaling, men fritages helt eller delvist efter §§ 6 og 7)

Note: Figuren er baseret på 83 besvarelser. Tallene er afrundede procenter.

Et par af kommunerne har angivet, at der er tale om en skønsmæssig prioritering af fritagelsesårsagerne, og andre oplyser, at det er svært at foretage en prioritering, da der ikke har været fokus på at sætte forældre i forældrebetaling og derfor heller ikke på at anvende fritagelsesårsager. To kommuner skriver eksempelvis:

"Skøn - Der har hidtil ikke eksisteret en fast praksis for vurdering af egenbetaling. Det er derfor tvivlsomt, om der kan peges på specifikke årsager til, at der er opkrævet egenbetaling i meget få sager." (Syddjurs Kommune)

"Kommunen har ikke været særlig gode til at sætte forældrene i egenbetaling af forskellige årsager, der hidrører under overskriften 'at det er synd for forældrene'." (Vordingborg Kommune)

Det skal bemærkes, at det ikke har været muligt at undlade at prioritere nogen af fritagelsesårsagerne. En kommune har eksempelvis i forlængelse heraf forklaret, at der reelt kun anvendes 3 af de 7 fritagelsesårsager i kommunen, men har været tvunget til at foretage en prioritering af de resterende årsager.

6.2 Årsager til fritagelse for betaling i konkrete sager uden forældrebetaling

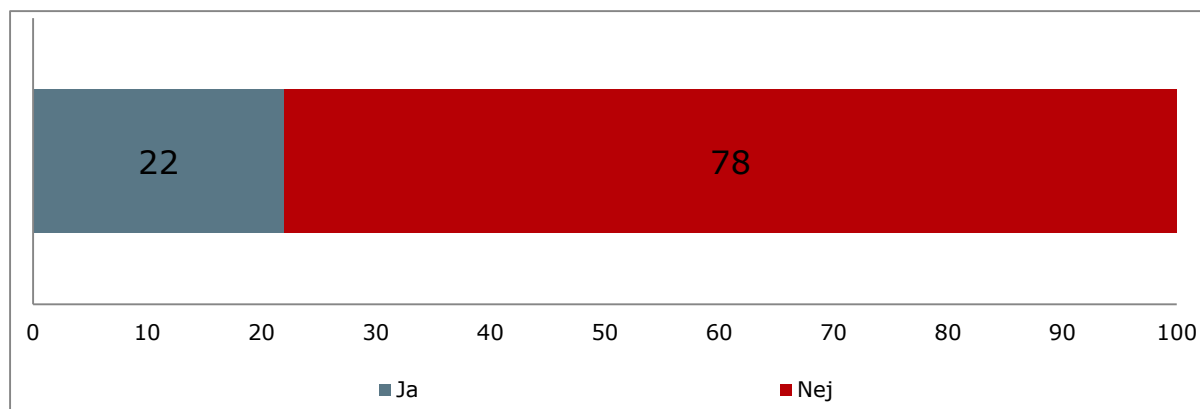
Som før nævnt er det også muligt at belyse kommunernes brug af fritagelsesårsager ved hjælp af deres registrering af oplysninger fra op til to konkrete sager, hvor der ikke er forældrebetaling.

70 kommuner har indberettet oplysninger om 136 sager, hvor der ikke er forældrebetaling, som således udgør en stikprøve af det samlede antal sager, hvor der ikke opkræves forældrebetaling.

Som tidligere nævnt fritages forældre for betaling, hvis deres indkomstgrundlag er lavere end den fastsatte grænse i betalingsbekendtgørelsen.

I 22 procent af sagerne uden forældrebetaling skyldes fritagelsen, at forældrenes indtægter er under indkomstgrænsen for forældrebetaling. I hovedparten af sagerne, 78 procent, ligger der således andre årsager til grund for fritagelsen, se figur 6.3.

Figur 6.3 Skyldes fritagelsen for forældrebetaling, at forældrenes indtægt ligger under grænsen for forældrebetaling, § 1, stk. 2, eller at beløbet er under beløbsgrænsen, § 1, stk. 5?

Note: Figuren er baseret på besvarelser for 136 sager.

I sagerne, hvor fritagelsen ikke skyldes, at forældrenes indtægter ligger under grænsen for forældrebetaling, er det primært et udpræget behandlingssigte og hensynet til forældrenes medvirken, der er anvendt som fritagelsesårsager.

Kommunerne har haft mulighed for at angive mere end én årsag til fritagelse ved hver af sagerne, der er blevet gennemgået.

I 42 procent af sagerne er en fritagelsesårsag, at opholdet har et udpræget behandlingssigte. I omkring en tredjedel af sagerne er hensynet til forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten en fritagelsesårsag.

I 17 procent af sagerne har kommunerne oplyst, at der ligger andre forhold til grund for fritagelsen. Det kan for eksempel være, at anbringelsen er midlertidig eller akut, og forholdene omkring anbringelsen fremover derfor ikke er afklaret endnu. Nogle oplyser, at beregningen af forældrebetalingen endnu ikke har fundet sted. En kommune oplyser desuden, at der er foretaget en opbremsning i afgørelserne om forældrebetaling grundet uklarhed om lovgivningen.

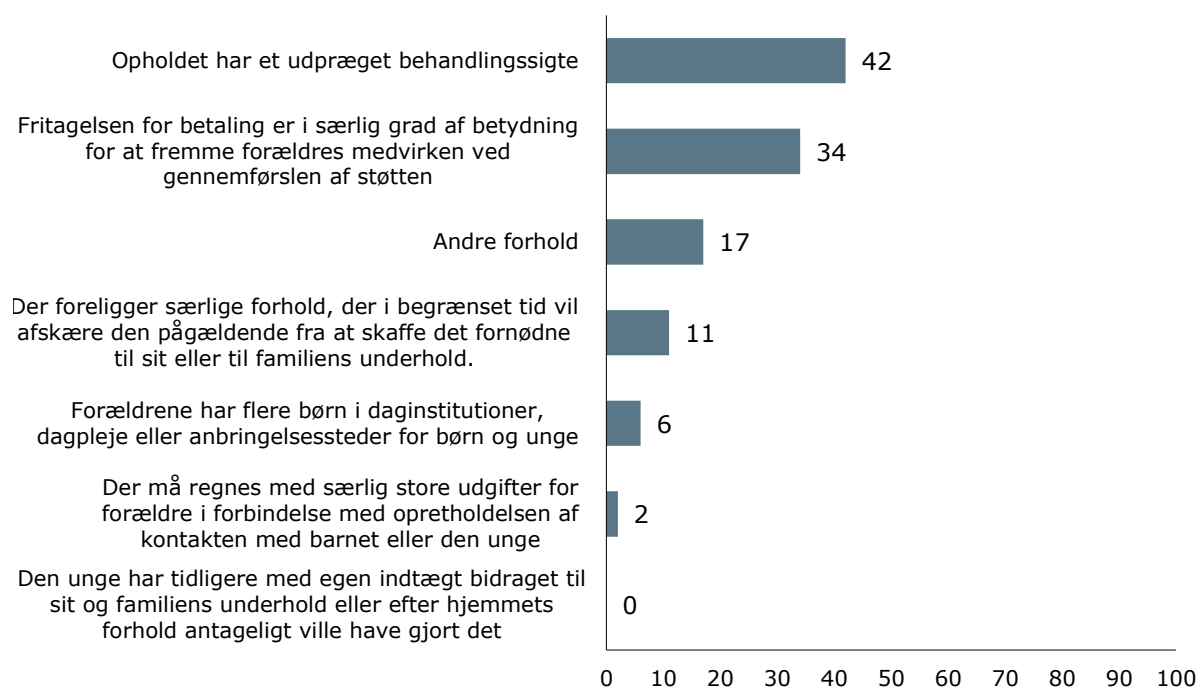
I 11 procent af sagerne oplyser kommunerne, at en fritagelsesårsag er, at der foreligger særlige forhold, der i en begrænset periode afholder forældrene fra at kunne betale. I 6 procent af sagerne er en fritagelsesårsag, at forældrene har flere børn i institutioner eller anbragt.

I 2 procent af sagerne oplyser kommunerne, at en fritagelsesårsag er, at der må regnes med særlig store udgifter for forældrene i forbindelse med at holde kontakten med barnet.

Ingen af kommunerne oplyser, at det forhold, at barnet har bidraget med egen indtægt til sit og familiens underhold eller må formodes at ville have gjort det, hvis der ikke var sket en anbringelse, er en fritagelsesårsag i de 136 sager.

Figur 6.4 Angiv årsagen/årsagerne til, at forældrene ikke opkræves forældrebetaling

Note: Figuren er baseret på besvarelser for 100 sager. Det var muligt for kommunerne at angive flere fritagelsesårsager for den enkelte sag, derfor summer procenterne ikke til 100.

6.3 Uddybning af de enkelte fritagelsesgrunde

Behandlingssigte

Om de aktuelle udfordringer oplyser de tre interviewkommuner sammenstemmede, at der som det klare udgangspunkt fritages, når der er tale om et handicappet barn (udpræget behandlingssigte). Det er dog ikke en nem bestemmelse at arbejde efter, da nogle sager er en blanding af, at barnet anbringes under for hjemmet dels på grund af handicap og dels på grund af forhold, der skyldes forældrenes forhold.

Under interviewet med Aarhus Kommune oplyste kommunen, at deres oprindelige opfattelse af bestemmelsen ikke var, at forældre til handicappede børn som udgangspunkt skulle fritages for betaling. Denne opfattelse var blandt andet understøttet af Karen Hækkerups udtalelse fra 2012: *"Tværtimod har såvel forældre til børn med*

sociale vanskeligheder som forældre til børn med funktionsnedsættelse som udgangspunkt pligt til at bidrage til udgifterne til barnets døgnophold uden for hjemmet. Kommunen kan dog fritage dem helt eller delvist, f.eks. hvis døgnopholdet har et udpræget behandlingsmæssigt sigte. Kommunen er dog ikke forpligtet hertil.” At der er tale om en ”kan-bestemmelse” blev efterfølgende støttet af Ankestyrelsen i en artikel i Nyt Fra Ankestyrelsen (nr. 7 2012). Det fremgår af artiklen, at det er kommunen, der efter en konkret og individuel vurdering har mulighed for at fritage forældrene helt eller delvist fra at betale. Herefter kom der nye principafgørelser fra Ankestyrelsen (26.marts 2015), der gjorde, at kommunen nu måtte ændre praksis.

Om de aktuelle udfordringer nævner Aarhus Kommune bl.a. følgende under interviewet:

”Det er svært med de situationer, hvor der er tale om flere faktorer. Der er noget at ”udsætte” på forældrenes omsorgsevne, men barnet er også handicappet. Vi har haft meget svært ved at forstå, hvad der ligger i et behandlingsbehov og udviklingspotentiale. Ankestyrelsen har indført udviklingspotentiale. Hvad er markant forværring? Hvis vores udgangspunkt er, at alle børn udvikler sig, så er det svært at arbejde med reglerne.”

En anden kommune nævner også udfordringer i forhold til de handicappede børn og det socialfaglige skøn:

”Der er yderst store udfordringer med det socialfaglige skøn – eks. hvornår er der tale om væsentlig udvikling, når der eksempelvis er tale om et multihandicappet barn, der har brug for støtte til alle ting i hverdagen. Rudersdal Kommune har fået hjemvist disse sager, da Ankestyrelsen mener, der kan være tale om udvikling. Yderligere er det meget vanskeligt at se, hvornår der er tale om delvis betaling.” (Rudersdal Kommune)

En tredje kommune peger også på vanskelighederne i forhold til det behandlingsmæssige:

Der mangler en del afklaringer i forhold til ”behandlingsmæssig”. Reglerne er uklare, da nogen fritages og nogen ikke fritages. Undtagelserne er derfor uklare, og det er den manglende stillingtagen hos sagsbehandlerne nok udtryk for. Presseperspektivet og den politiske fokus på landsplan har desværre medført, at forståelsen for bestemmelsen og intentionen bag den er misforstået. Historien kan hurtigt blive, at vi straffer forældre med anbragte børn. Der er derfor behov for tydelig kommunikation fra alle instanser (kommune, Ankestyrelse og ministeriet) om reglerne.” (Københavns Kommune)

Fritagelse af hensyn til forældresamarbejdet

Flere kommuner har peget på, at fritagelsesbestemmelsen er vanskelig at arbejde med. For skal den forstås sådan, at hvis man viser sig usamarbejdsvillig, kan man så slippe for betaling?

Flere børn i daginstitutioner

Interviewkommunerne peger desuden på, at de anvender fritagelsesmuligheden, uanset om forældrene overhovedet betaler de andre børns daginstitution eller andet. Der hersker usikkerhed om, hvorvidt det er den korrekte måde at anvende bestemmelsen på.

Andre fritagelsesårsager

Under de kvalitative interviews oplyste Høje-Taastrup, at de også laver en samlet vurdering af forældrenes samlede økonomi i de situationer, hvor de øvrige fritagelsesgrunde ikke finder anvendelse.

7 Kommunernes generelle erfaringer

Som led i undersøgelsen har Ankestyrelsen foretaget kvalitative interviews med Høje-Taastrup Kommune, Lolland Kommune og Aarhus Kommune, som belyser kommunernes mere generelle erfaringer med forvaltningen af betalingsbekendtgørelsen.

I det følgende beskrives centrale emner fra de enkelte interviews sammen med udvalgte udtalelser fra kommunerne i bemærkningsfelterne i spørgeskemaet. Desuden beskrives kommunernes oplevede udfordringer med forvaltningen af regelsættet ud fra deres besvarelse af spørgeskemaet.

Tabel 7.1 illustrerer kommunernes oplysninger om oplevede udfordringer ved det beregningstekniske forbundet med fastsættelse af forældrebetaling, det socialfaglige skøn forbundet med fritagelsesbestemmelserne og eventuelle andre forhold.

Knap 50 procent af kommunerne oplyser, at de i høj grad eller i nogen grad oplever udfordringer ved det beregningstekniske, der er forbundet med fastsættelsen af forældrebetaling. 35 procent oplever udfordringer i mindre grad. 18 procent af kommunerne har oplyst, at de ingen udfordringer har med det beregningstekniske.

61 procent af kommunerne oplever i høj grad eller i nogen grad udfordringer med et socialfagligt skøn forbundet med fritagelsesbestemmelserne. 33 procent af kommunerne oplyser, at de i mindre grad oplever udfordringer i forbindelse med det socialfaglige skøn. 6 procent af kommunerne har oplyst, at de ikke oplever udfordringer med det socialfaglige skøn.

29 procent af kommunerne oplever i høj grad eller i nogen grad udfordringer med andre forhold. 9 procent oplyser, at de i mindre grad oplever udfordringer med andre forhold. 29 procent af kommunerne har oplyst, at de ikke har udfordringer med andre forhold.

Kommunerne, der oplever udfordringer ved andre forhold, uddyber eksempelvis, at det kan handle om, at der ikke er en fast procedure for afgørelser om forældrebetaling i kommunen, eller at der er usikkerhed om, hvordan betalingsbekendtgørelsen skal anvendes i praksis.

Tabel 7.1 I hvilken grad oplever kommunen udfordringer ved:

	I høj grad udfordringer	I nogen grad udfordringer	I mindre grad udfordringer	Ingen udfordringer	Uoplyst
Det beregningstekniske forbundet med fastsættelsen af betalingen (§ 1, stk. 3 og 4)	20	27	35	18	1
Det socialfaglige skøn forbundet med fritagelsesbestemmelserne (§§ 6 og 7)	23	38	33	6	0
Andre forhold	20	9	9	29	33

Note: Tabellen er baseret på 79 besvarelser. Tallene er angivet i afrundede procenter, hvorfor de ikke summer til 100.

I det følgende ses der nærmere på de udfordringer, kommunerne har angivet i forbindelse med reglerne om forældrebetaling. Der henvises også til kapitel 5, hvor kommunernes erfaringer med den økonomiske del også er beskrevet. Desuden henvises til kapitel 6, hvor der særligt er beskrevet kommunernes erfaringer og udfordringer med at administrere reglerne om fritagelse for forældrebetaling efter et socialfagligt skøn. Det følgende indeholder også en beskrivelse af, hvordan der arbejdes med reglerne i de tre interviewkommuner.

7.1 Manglende vejledning m.v.

Overordnet set giver mange kommuner udtryk for, at det er et meget svært regelsæt at arbejde med. Det kompliceres yderligere af, at der ikke findes en vejledning, kommunerne kan hente hjælp i.

Tre kommuner skriver eksempelvis:

”Det er meget vanskeligt at finde et niveau for afgørelserne, da Ankestyrelsens afgørelser i konkrete sager ved klager over egenbetaling ikke følger en rød tråd. Det er vores oplevelse, at det er vanskeligt for Ankestyrelsen at behandle sagerne og at de ofte hjemvises. Dette opleves som frustrerende for borgerne, da sagen dermed trækkes i langdrag. Selvom forvaltningen gør opmærksom på, at klagen ikke har opsættende virkning for betalingen, tror borgeren ikke at dette er tilfældet. Dette medfører, at en del borgere opbygger en gæld til det offentlige.” (Mariagerfjord Kommune)

”Ift. de afgørelser, vi får tilbage fra Ankestyrelsen er det indtrykket, at undtagelsesbestemmelserne skal være mere en regel end en undtagelse. Det er

undtagelsesbestemmelser og alligevel kræves det, at socialrådgiver skal udspecificere alle punkterne på, hvorfor der ikke skal være fritagelse fra egenbetaling. Det gør det meget demotiverende at lave afgørelserne. Forslag er, at reglerne ændres, så opkrævningerne svarer til at blive sat i bidrag via Statsforvaltningen. Så er der ikke diskussion om beløbet, og det er let at argumentere for. I de få tilfælde, hvor forældrene har en høj indtægt, skal der være mulighed for at fastsætte ekstra egenbetaling.” (Faaborg-Midtfyn Kommune)

”Det er indviklet og Ankestyrelsens praksis gør det endnu mere usikkert og kompliceret at træffe afgørelse om betaling.” (Favrskov Kommune)

Aarhus Kommune udtaler under interviewet:

”Vi har en politisk tilkendegivelse af, at der skal fritages mest muligt. Vi har ikke meget støtte at hente fra Ankestyrelsen eller andet i, hvad der skal lægges i fritagelsesårsagerne. Vi får først svar på, hvordan reglerne skal forstås, når Ankestyrelsen har truffet afgørelse. Der hersker også usikkerhed om, hvorvidt kommunen kan vælge at se bort fra forældrebetaling, hvis kommunen ønsker det. Kan kommunalbestyrelsen selv vælge at sige, at de ikke ønsker at opkræve forældrebetaling?”

7.2 Det beregningstekniske og opfølgning

I Lolland Kommune og Høje-Taastrup Kommune vurderes det først, om forældrene har indtægt til at betale. Kun hvis forældrene har en indtægt, der medfører forældrebetaling, undersøges det, om der foreligger særlige fritagelsesårsager (§§ 6 og 7).

Aarhus Kommune har derimod valgt først at foretage det beregningstekniske, hvis det viser sig, at der ikke er grundlag for at fritage for forældrebetaling efter fritagelsesårsagerne. Begrundelsen herfor er, at det er forbundet med et stort forbrug af ressourcer at foretage beregningen for forældrebetalingen. Det ressourceforbrug vil så være spildt, hvis det efterfølgende vurderes, at forældrene skal fritages efter § 6 eller § 7 i bekendtgørelsen.

I Høje-Taastrup Kommune og Lolland Kommune anvendes der et særligt beregningssystem fra for eksempel Schultz. Hverken i Høje-Taastrup eller Lolland Kommune ved man, hvordan beløbet, der udregnes efter bekendtgørelsen, nærmere er beregnet. Man ”fodrer” udregningsprogrammet med forældrenes indtægter, og så kommer beløbet frem, som forældrene skal betale.

I Høje-Taastrup har man tidligere fratrukket eventuelle udgifter til dagsinstitution m.v., som forældrene betaler til andre børn. Eksempel: Hvis forældrene efter den ene beregning efter indtægter skal betale 2.000 kr. i forældrebetaling, fratrækkes en

institutionsudgift på 1.500 kr., så der alene skal betales 500 kr. Kommunen er ikke helt sikker på, om det er den korrekte måde at opgøre det på.

I Aarhus Kommune har de valgt selv at foretage beregningerne efter bekendtgørelsen. Det betyder, at afgørelserne er bygget op på en sådan måde, at borgerne kan følge alle mellemregningerne.

I alle tre kommuner inddrages økonomiafdelingen i et vist omfang.

Som den eneste kommune, oplyser Høje-Taastrup, at de nogle gange vælger at lave en løsning med forældrene om, at forældrebetalingen udmøntes i, at forældrene betaler for eksempelvis transporten i forbindelse med samværet. På den måde bliver det mere konkret for forældrene, hvad forældrebetalingen bliver brugt til.

De tre kommuner nævner, at der sker en opfølgning i et vist omfang. Høje-Taastrup nævner, at det er svært at lave opfølgning på de, der er fritaget for betaling. Lolland Kommune laver fremadrettet opfølgningerne i april måned. På den måde sikres det, at årsopgørelsen fra det seneste år er tilgængelig på tidspunktet for opfølgningen.

Aarhus Kommune peger på, at taksterne for normalbidraget for det kommende år først offentliggøres lige inden jul. Det betyder, at udregningerne fra januar og fremefter først kan laves på et meget sent tidspunkt. Hertil kommer, at de takster, der har været til rådighed på Schultz' hjemmeside ikke har været korrekte takster.

En kommune skriver følgende om administrationen:

"Vores erfaring er, at det er et stort administrativt arbejde at styre egenbetalingerne. Man oplever, at der skal laves en beregning ud fra indtægt. Dette laves. Rådgiver vurderer hvorledes afgørelsen ender. Der sendes brev til borger + administrativt personale. Der indberettes i økonomisystemet. Disse skal manuelt bogføres efterfølgende. (...)Det er mange arbejdsgange og er fordelt ved os på forskellige forvaltninger, hvilket gør arbejdet mere tidskrævende." (Kolding Kommune)

En anden kommune skriver:

Der er mange detaljer og reguleringer, der skal medtages i beregningen ud fra Bekendtgørelsen. Sagsbehandlere er ofte nødt til at hente hjælp fra økonomimedarbejdere. Bl.a. satsreguleringsprocenten i forhold til indkomstgrundlaget 2 år tilbage osv." (Nyborg Kommune)

7.3 Hvordan arbejdes der med reglerne i kommunerne?

Information af forældrene

De tre interviewkommuner oplyste alle, at de i de sager, hvor det kan ende med en anbringelse, som udgangspunkt altid informerer forældrene om, at pligten til at forsørge barnet fortsat gælder, selvom barnet anbringes uden for hjemmet. På den måde sikres det, at forældrene på et meget tidligt tidspunkt er klar over, at de kan ende med at blive sat i forældrebetaling.

Tages der stilling til forældrebetaling?

I Høje-Taastrup Kommune er det sagsbehandleren for den pågældende familie, der indledningsvis tager stilling til forældrebetalingen. Kommunen har for nylig iværksat "projekt god sagsbehandling", der er ved at blive udrullet - også for sager om forældrebetaling. Indtil videre har det nemlig ikke været helt stringent, at der altid blev taget stilling til forældrebetaling. Kommunen oplyste også, at i mange tilfælde har sagsbehandleren måske selv lavet en vurdering af, at der ikke skal fastsættes forældrebetaling - enten fordi det er helt klart, at forældrenes indtægt er under niveauet for forældrebetaling, eller fordi det er vurderingen, at der foreligger en fritagelsesgrund. Kommunen har ikke en intern instruks, men interne retningslinjer indgår i arbejdet med "projekt god sagsbehandling".

I Aarhus Kommune er det - som i Høje-Taastrup Kommune - den enkelte sagsbehandler, der træffer afgørelsen om forældrebetaling. Hvis der træffes afgørelse om, at der fastsættes forældrebetaling, skal denne afgørelse dog godkendes af en leder. Som i Høje-Taastrup har Aarhus heller ikke haft en sagsgang, hvor der altid blev taget stilling til forældrebetalingen. Det er der nu rettet op på. Kommunen har iværksat et projekt, hvor samtlige sager om anbringelsessager gennem tre år gennemgås (ca.900 sager) efter et nyt administrationsgrundlag.

I Lolland Kommune har man valgt en løsning, hvor det er et beslutningsudvalg, der tager stilling til betalingsspørgsmålet sammen med selve anbringelsessagen. En sag om anbringelse afvises fra beslutningsudvalget, hvis den ikke også indeholder en indstilling om forældrebetaling. På den måde sikres for det første, at ingen sager om forældrebetaling glemmes. For det andet skilles anbringelse og forældrebetaling fra hinanden for den enkelte sagsbehandler, da det reelt er beslutningsudvalget, der bestemmer, om der skal være forældrebetaling eller ej. I Lolland Kommune er der helt bevidst ikke en intern instruks. Dette skyldes, at det er opfattelsen, at det er lederens ansvar at sikre, at der arbejdes efter loven.

Flere kommuner har i spørgeskemaet oplyst, at stillingtagen til forældrebetalingen ikke har været en naturlig del af sagsbehandlingen.

En kommune skriver for eksempel:

"I mange sager bliver der ikke taget stilling til forældrebetaling ved anbringelse med den konsekvens, at forældrene ikke bidrager til deres børns anbringelse." (Herning Kommune)

Nogle kommuner har oplyst, at de har iværksat tiltag fremadrettet, for eksempel:

"Vi har ikke hidtil lavet vurderingen, men der er taget stilling til, at det skal ske i de kommende sager." (Glostrup Kommune)

Vi mangler at stramme op på procedurerne overfor rådgiverne, således at der i langt højere grad iværksættes egenbetaling." (Brønderslev Kommune).

7.4 Øvrige udfordringer med reglerne

Sammenblanding af økonomi og barnets tarv

Flere kommuner peger på, at det i en del sager kan være problematisk at skulle træffe afgørelse om forældrebetaling samtidig med, at der arbejdes på, at anbringelsen bør ske med samtykke fra forældrene. Det er tilbagemeldingen fra flere kommuner, at forældrebetalingen kædes sammen med selve anbringelsessagen på en u hensigtsmæssig måde.

I spørgeskemaet er der eksempelvis peget på følgende:

"Det kan i en del sager være problematisk at skulle træffe afgørelse om egenbetaling samtidig med, at der arbejdes på at anbringelsen bør ske med samtykke fra forældrene." (Vordingborg Kommune).

"Forældregruppen for anbragte børn er som udgangspunkt svagt stillede på alle parametre i deres liv og betalingsspørgsmålet "drukner" ofte i mængden af de øvrige opgaver, der er sagsmæssigt forbundet med en anbringelse." (Skanderborg Kommune)

"(...)Betalingen medvirker i et omfang til, at kontinuiteten i anbringelserne vanskeliggøres, da forældrene i et omfang vil have børnene hjemgivet på grund af betalingen. En stor del af betalingerne sker ikke og belaster "inkassosystemet"."
(Odense Kommune)

Sager, hvor forældrene ikke (længere) bor sammen

Flere kommuner har oplyst, at sagerne yderligere kompliceres, når forældrene ikke bor sammen.

En kommune skriver eksempelvis:

"Hvad gør man med skilte forældre.. Far betaler eks. 1.100 kr. i børnebidrag, men skal mor eksempelvis betale 2.000 kr. som beregningen siger?" (Gladsaxe Kommune)

En anden kommune oplyser:

Vi oplever det som en udfordring at fastsætte egenbetaling for forældre som boede sammen på anbringelsestidspunktet og som efterfølgende er flyttet fra hinanden. I Ankestyrelsens vejledning er der ikke angivet hvordan fordelingen af egenbetalingen skal være, og der er situationer hvor fx en mor med indkomst under grænsebeløbet skal opkræves egenbetaling fordi hun bliver økonomisk afhængig af sin tidligere ægte mand/samlever." (Bornholms Regionskommune)

Bilag 1 Metode

Social- og Indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af reglerne for forældrebetaling for døgntilbud der skal afdække kommunernes forvaltning af reglerne i betalingsbekendtgørelsen samt skabe mere generel viden om kommunernes praksis og erfaringer i denne forbindelse.

1.1 Spørgeskema

Der er blevet udsendt et landsdækkende spørgeskema til samtlige 98 kommuner (hvilket i denne undersøgelse svarer til 94 besvarelser, se uddybning i afsnit om besvarelser nedenfor).

Formålet med spørgeskemaet har været at kortlægge hvordan kommunerne forvalter bestemmelserne vedrørende forældrebetaling ved anbringelser af børn og unge mellem 0 og 18 år uden for hjemmet. Fokus har været på at indhente oplysningerne om kommunernes opkrævning af forældrebetaling, herunder omfanget af sager, hvor der opkræves forældrebetaling og sager hvor der ikke opkræves forældrebetaling samt årsager til eventuel fritagelse for betaling.

Spørgeskemaet omfatter følgende temaer:

- Opgørelse over andelen af sager med fuld eller delvis forældrebetaling (September 2015)
- Økonomi (2014)

- Årsager til fritagelse for forældrebetaling (2015)
- Oplysninger fra konkrete sager med forældrebetaling
- Oplysninger fra konkrete sager uden forældrebetaling
- Erfaringer med administration af bestemmelserne vedrørende forældrebetaling

I temaet der omhandler økonomi blev kommunerne bedt om at besvare spørgsmålene ud fra praksis i kommunen i 2014 på baggrund af en vurdering af, at der var behov for at få oplysninger der omfatter et helt kalender år, med henblik på at skabe et billede af kommunernes praksis.

I temaet der omhandler årsager til fritagelse for forældrebetaling er der ikke skelnet mellem midlertidige fritagelsesårsager, der fremgår af § 6 i betalingsbekendtgørelsen, og andre fritagelsesårsager som fremgår af § 7 i betalingsbekendtgørelsen. Det har desuden ikke været et tema, kommunerne selv er kommet ind på under de kvalitative interview.

To af temaerne i spørgeskemaet omhandler fire konkrete sager, henholdsvis to sager med og to sager uden forældrebetaling. Spørgsmålene omfatter de samme temaer, som er gennemgået i resten af skemaet.

Kommunerne er blevet bedt om at vælge de to sager med forældrebetaling, hvor der senest var truffet afgørelse og de to sager uden forældrebetaling, hvor der senest var truffet afgørelse. Afgørelsen om betaling skulle være truffet før 1. august 2015 og tidligst 1. januar 2014. Kommunerne havde i den forbindelse mulighed for at angive, at de ikke havde nogen sager, der levede op til de beskrevne udvælgelseskriterier.

Stikprøven omfatter i alt 246 sager, der fordeler sig på 110 sager med forældrebetaling og 136 sager uden forældrebetaling. I hovedparten af sagerne er afgørelsen truffet i 2015, se bilagstabel 1.1.

Tabel 1.1 Oversigt over antallet af de konkrete sager

	Antal sager med forældrebetaling	Antal sager uden forældrebetaling	I alt
Afgørelsen er truffet i 2014	32	22	54
Afgørelsen er truffet i 2015	78	114	192
I alt	110	136	246

Note: Tabellen er baseret på besvarelser for 246 konkrete sager.

Med henblik på kvalificering af spørgeskemaet blev det testet af Aabenraa Kommune, før det blev sendt ud til samtlige kommuner.

I prætesten blev det tydeligt, at det kan være vanskeligt for kommunerne at oplyse præcise opgørelser af eksempelvis andelen af anbringelsessager, hvor der opkræves forældrebetaling og det beløb der opkræves i forældrebetaling, fordi der mangler registrering på området. Spørgeskemaet er derfor blevet udformet, så kommunerne har mulighed for at foretage kvalificerede skøn i deres besvarelse af spørgsmålene. Derudover er der tilføjet spørgsmål, der går på konkrete sager som en måde at foretage en vurdering af kommunernes skønsmæssige besvarelser, se bilag 2.

1.1.1 Besvarelser

Spørgeskemaet blev udsendt pr. mail til alle kommuner d. 18. september 2015 med svarfrist d. 5. oktober. To hverdage før svarfristens udløb modtog kommunerne der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet en påmindelse pr. mail.

De kommuner, der ikke havde besvaret spørgeskemaet i første omgang, modtog d. 6. oktober endnu en påmindelse om besvarelse, igen pr. mail, hvor de blev oplyst om at svarfristen var rykket til d. 9. oktober. Endelig er de kommuner, som efter påmindelserne ikke har besvaret spørgeskemaet, blevet kontaktet telefonisk.

Vi har modtaget 84 besvarelser fra kommunerne, hvilket er en svarprocent på 89 procent. Af de 84 besvarelser har 82 kommuner gennemført hele spørgeskemaet, hvilket svarer til en svarprocent på 87 procent, dog har ikke alle kommuner valgt at besvare samtlige spørgsmål. 2 kommuners besvarelser omfatter kun nogen svar. Det er primært de første spørgsmål i spørgeskemaet, der er blevet besvaret i de tilfælde, hvor der kun er afgivet nogen svar. Vi har medtaget alle besvarelserne i rapporten. Det fremgår løbende af noterne ved tabeller og figurer i rapporten, hvor mange besvarelser der ligger til grund for den enkelte fremstilling.

Otte kommuner har et forpligtende samarbejde, to og to, på området. Det drejer sig om Frederikshavn Kommune og Læsø Kommune, Ishøj Kommune og Vallensbæk Kommune, Esbjerg Kommune og Fanø Kommune samt Dragør Kommune og Tårnby Kommune. I hvert af de fire tilfælde af forpligtende samarbejde mellem to kommuner, er der aftalt, at en af kommunerne besvarer spørgeskemaet på vegne af begge. Det betyder at de 84 besvarelser reelt omfatter 88 kommuner og at det samlede antal kommuner der indgår i undersøgelsen er 94.

Validering af besvarelser

Der er lavet en overordnet validering af kommunernes samlede besvarelser. I de tilfælde, hvor besvarelsen havde betydelige mangler eller uoverensstemmelser, er kommunerne blevet kontaktet med henblik på at få valideret data. Det har ikke i alle tilfælde været

muligt at få kontakt til den ansvarlige for besvarelsen af spørgeskemaet i kommunen, hvilket betyder at besvarelsene indgår i undersøgelsen, som de oprindeligt er blevet indtastet af kommunerne.

Derudover har vi foretaget en validering af kommunernes besvarelse af spørgsmål 2.1, der omhandler opkrævet forældrebetaling i 2014, se *bilag 2*.

I 22 af besvarelsene er der oplyst et beløb der åbenlyst er for lavt. Der er foretaget en gennemgang af hver enkelt kommunes besvarelse, hvor antallet af nuværende betalingssager og antallet af børn/sager, kommunen har oplyst at det opkrævede beløb omfattede i 2014, er sammenholdt med beløbet kommunen har oplyst. På baggrund af gennemgangen kan vi se at der er sket en fejl i forbindelse med kommunernes besvarelse af spørgsmålet. Det drejer sig hovedsageligt om, at kommunerne har angivet beløbet i hele tusinder, hvilket gør, at det fremstår for lavt og urealistisk i sammenhold med de øvrige oplysninger. Eksempelvis oplyser en kommune at have opkrævet 35 kr. i forældrebetaling, hvilket omfatter 3 børn/sager.

Da vi har vurderet at der er tale om en åbenlys fejl, har vi valgt at foretage en opjustering af de pågældende 22 beløb. Tallene er derfor blevet ganget op med 100. Det er angivet i forbindelse med afrapporteringen på det pågældende spørgsmål.

1.2 Kvalitative interview

Der er gennemført tre kvalitative interview med kommuner som et led i undersøgelsen. Kommunerne er udvalgt på baggrund af deres besvarelse af spørgeskemaet, herunder på baggrund af antallet af anbragte og omfanget af sager med forældrebetaling, derudover er der bestræbt en geografisk spredning blandt de tre kommuner.

Interviewene har haft til formål at få uddybende kvalitative beskrivelser af kommunernes erfaringer med forvaltningen af regelsættet.

Kommunerne der har deltaget i et kvalitativt interview er:

- Aarhus Kommune
- Høje-Taastrup Kommune
- Lolland Kommune

Ved interviewene deltog ledere på området fra hver kommune og i nogle tilfælde medarbejdere der havde med området at gøre.

Ved interviewet med Aarhus Kommune deltog en medarbejder fra Ankestyrelsens fagkontor Børn og Familie 4, der er placeret i Aalborg.

Interviewene var semistrukturerede med udgangspunkt i en interviewguide, der blev tilpasset til hvert interview, på baggrund af den enkelte kommunes besvarelse af spørgeskemaet. Interviewene fulgte dog overordnet de samme tre temaer:

- Sagsgangs beskrivelser
- Beregning af betalingsgrundlag
Herunder hvem der foretager beregningen
- Fritagelsesårsager
Herunder sondringen mellem de forskellige fritagelsesårsager, hvorvidt kommunen sondrer mellem hel og delvis forældrebetaling.

Kommunerne har fået mulighed for at læse og give bemærkninger til de passager i rapporten, hvor der indgår uddrag eller citater fra interviewet med den enkelte kommune.

Bilag 2 Spørgeskemaet

Ankestyrelsen

Forældrebetaling ved anbringelser uden for hjemmet

Social- og Indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen om at indsamle oplysninger om kommunernes opkrævning af forældrebetaling for børn og unge anbragt uden for hjemmet. I den sammenhæng ønskes en kortlægning af omfanget af sager, hvor der opkræves egenbetaling samt sager, hvor forældre ikke er pålagt egenbetaling. Vi beder i starten af spørgeskemaet om oplysninger på kommunens kontaktperson i forhold til besvarelsen af skemaet.

I spørgeskemaet ønskes desuden følgende emner besvaret:

1. Omfang af sager med og uden forældrebetaling
2. Årsager til fritagelse for forældrebetaling
3. Oplysninger fra konkrete sager
4. Kommunens erfaringer med administration af bestemmelser vedrørende forældrebetaling

Ved at trykke på printerikonet i venstre hjørne har du mulighed for at printe et tomt spørgeskema, hvor alle spørgsmålene fremgår. Vær opmærksom på, at der er automatiske spring imellem spørgsmålene i skemaet, når det besvares elektronisk. Det betyder, at du ikke nødvendigvis vil få alle spørgsmålene stillet, som fremgår af den printede udgave.

Kontaktoplysninger

Kontaktperson

Telefonnummer til kontaktperson

E-mail til kontaktperson

Tema 1: Opgørelse over andelen af sager med fuld eller delvis forældrebetaling (September 2015)

1.1 Hvor mange børn og unge mellem 0 og 18 år har kommunen på besvarestidspunktet anbragt uden for hjemmet?

1.1 Bemærkninger

1.2 Hvordan fordeler de ovenstående verserende sager om anbringelse sig mellem sager **med** forældrebetaling (hel eller delvis betaling) og sager **uden** forældrebetaling (procentvis fordeling)?

Angiv helt tal mellem 0 og 100. Tallene i de to felter skal tilsammen give 100.

Andel sager med forældrebetaling

Marker, hvis der er tale om et skøn

Andel sager uden forældrebetaling

Marker, hvis der er tale om et skøn

1.2 Bemærkninger

1.3 Er det muligt for kommunen at opdele sagerne med forældrebetaling på sager, hvor der opkræves hel forældrebetaling og sager, hvor der opkræves delvis forældrebetaling?

Ved hel forældrebetaling har forældrene økonomi til at betale, og der er ikke andre hensyn/årsager til, at de fritages for betaling.

Ved delvis forældrebetaling har forældrene økonomi til at betale, men det er vurderet, at der er andre hensyn/årsager efter betalingsbekendtgørelsen §§ 6

og/eller 7, der betyder, at forældrene delvist fritages for betaling - og dermed opkræves delvis betaling.

- Ja, det er muligt at opgøre den præcise fordeling
- Ja, det er muligt at skønne fordelingen
- Nej

1.3 Bemærkninger

1.3.1 Hvordan fordeler sagerne **med** forældrebetaling sig mellem sager, hvor der opkræves **hel** forældrebetaling og sager, hvor der opkræves **delvis** forældrebetaling?

Angiv helt tal mellem 0 og 100. Tallene i de to felter skal tilsammen give 100.

Andel sager med hel forældrebetaling	☐ Marker, hvis der er tale om et skøn
Andel sager med delvis forældrebetaling	☐ Marker, hvis der er tale om et skøn

1.3.1 Bemærkninger

Tema 2: Økonomi (2014)

2.1 Hvor stort et beløb opkrævede kommunen i perioden 1. januar 2014 - 31. december 2014 fra forældre til børn og unge anbragt uden for hjemmet?

Beløbet skal omfatte opkrævninger for børn og unge, der enten i hele eller i dele af 2014 var anbragt uden for hjemmet - omfatter også børn og unge anbragt før 2014.

- Angiv beløb i hele kroner Marker, hvis der er tale om et skøn

2.1 Bemærkninger

2.2. Hvor mange børn/antal sager omfattede opkrævningerne i 2014?

Angiv antal Marker, hvis der er tale om et skøn

2.2 Bemærkninger

Tema 3: Årsager til fritagelse for forældrebetaling (2015)

3.1 I hvor stor en andel af sagerne **uden** forældrebetaling pr. september 2015 skønner kommunen, at fritagelsen skyldes, at forældrenes indtægt ligger under indkomstgrænsen for egenbetaling (betalingsbekendtgørelsen § 1, stk. 2 eller stk. 5).

- Ingen
- Mindre end 10 procent
- Ca. 25 procent
- Ca. 50 procent
- Ca. 75 procent
- Alle sager

3.1 Bemærkninger

3.2 Angiv i prioriteret rækkefølge hvilke årsager, der er de hyppigst anvendte ved fritagelse for forældrebetaling (altså sager, hvor forældre har indtægt til egenbetaling, men fritages helt eller delvist efter §§ 6 og 7)

Årsagerne prioriteres i forhold til hinanden ved at klikke på årsagen og trække den op eller ned.

3.2 Bemærkninger

Tema 4: Oplysninger fra konkrete sager med forældrebetaling

Vælg de to seneste sager, hvor der før 1. august 2015 er truffet afgørelse om anbringelse, og hvor der også er truffet afgørelse om forældrebetaling (hel eller delvis).

Den første sag skal således være den sag, hvor der lige før 1. august 2015 er truffet afgørelse om anbringelse, og hvor det også er besluttet, at der skal opkræves forældrebetaling. Afgørelsen må ikke være truffet før 1. januar 2014. Den anden sag skal være den næstnyeste afgørelse fra før 1. august 2015.

Sag nr. 1

4.1 Årstal for afgørelsen

- 2014
- 2015
- Kommunen har ikke en sag, der opfylder kriterierne

4.2 Er forældrebetalingen:

- Hel (Det vil sige at ingen af fritagelsesårsagerne i betalingsbekendtgørelsen §§ 6 og 7 er anvendt)
- Delvis (Det vil sige at fritagelsesårsagerne i betalingsbekendtgørelsen § 6 og/eller § 7 er anvendt)

4.2 Bemærkninger

4.2.1 Hvad er årsagen til den delvise betaling/delvis fritagelse?

Det er muligt at markere flere årsager

- a) § 6: Der foreligger særlige forhold, som sygdom, svangerskab, fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, eller andre ændringer, der i begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eller til familiens underhold.
- b) § 7.1 Opholdet har et udpræget behandlingssigte
- c) § 7.2 Fritagelsen for betaling er i særlig grad af betydning for at fremme forældres medvirken ved gennemførslen af støtten
- d) § 7.3 Der må regnes med særlig store udgifter for forældre i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge
- e) § 7.4 Den unge har tidligere med egen indtægt bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort det, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet
- f) § 7.5 Forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge
- g) Andre forhold

4.3 Hvor meget udgør forældrebetalingen pr. måned?

Angiv beløb i hele kroner

Bemærkninger til sag nr. 1

Sag nr. 2

4.4 Årstal for afgørelsen

- 2014
- 2015
- Kommunen har ikke en sag, der opfylder kriterierne

4.5 Er forældrebetalingen:

- Hel (Det vil sige at ingen af fritagelsesårsagerne i betalingsbekendtgørelsen §§ 6 og 7 er anvendt)
- Delvis (Det vil sige at fritagelsesårsagerne i betalingsbekendtgørelsen § 6 og/eller § 7 er anvendt)

4.5 Bemærkninger

4.5.1 Hvad er årsagen til delvis betaling/delvis fritagelse?

Det er muligt at markere flere årsager

- a) § 6: Der foreligger særlige forhold, som sygdom, svangerskab, fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, eller andre ændringer, der i begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eller til familiens underhold.
- b) § 7.1 Opholdet har et udpræget behandlingssigte
- c) § 7.2 Fritagelsen for betaling er i særlig grad af betydning for at fremme forældres medvirken ved gennemførelsen af støtten
- d) § 7.3 Der må regnes med særlig store udgifter for forældre i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge
- e) § 7.4 Den unge har tidligere med egen indtægt bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort det, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet
- f) § 7.5 Forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge
- g) Andre forhold

4.6 Hvor meget udgør forældrebetalingen pr. måned?

Angiv beløb i hele kroner

Bemærkninger til sag nr. 2

Tema 5: Oplysninger fra konkrete sager uden forældrebetaling

Vælg de to seneste sager fra før 1. august 2015, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse, og hvor der slet ikke opkræves forældrebetaling. Afgørelsen om anbringelse må ikke være truffet tidligere end 1. januar 2014.

Den første sag skal således være den sag, hvor der lige før 1. august 2015 er truffet afgørelse om anbringelse, og hvor der ikke opkræves forældrebetaling. Den anden sag skal være den næstnyeste før 1. august 2015, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse og hvor der ikke opkræves forældrebetaling.

Sag nr. 3

5.1 Årstal for afgørelsen

- 2014
- 2015
- Kommunen har ikke en sag, der opfylder kriterierne

5.2 Skyldes fritagelsen for forældrebetaling, at forældrene indtægt ligger under grænsen for egenbetaling, § 1, stk. 2 eller at beløbet er under beløbsgrænsen, § 1 stk. 5

- Ja
- Nej

5.2 Bemærkninger

5.3 Hvis nej i 5.2: Angiv årsagen/årsagerne til, at forældrene ikke opkræves egenbetaling

Det er muligt at markere flere årsager

- a) § 6: Der foreligger særlige forhold, som sygdom, svangerskab, fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, eller andre ændringer, der i begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eller til familiens underhold.
- b) § 7.1 Opholdet har et udpræget behandlingssigte
- c) § 7.2 Fritagelsen for betaling er i særlig grad af betydning for at fremme forældres medvirken ved gennemførslen af støtten
- d) § 7.3 Der må regnes med særlig store udgifter for forældre i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge
- e) § 7.4 Den unge har tidligere med egen indtægt bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort det, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet
- f) § 7.5 Forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge
- g) Andre forhold

Bemærkninger til sag nr. 3

Sag nr. 4

5.4 Årstal for afgørelsen

- 2014
- 2015
- Kommunen har ikke en sag, der opfylder kriterierne

5.5 Skyldes fritagelsen for forældrebetaling, at forældrene indtægt ligger under grænsen for egenbetaling, § 1, stk. 2 eller at beløbet er under beløbsgrænsen, § 1 stk. 5

- Ja
- Nej

5.5 Bemærkninger

5.6 Hvis nej i 5.5: Angiv årsagen/årsagerne til, at forældrene ikke opkræves egenbetaling

Det er muligt at markere flere årsager

- a) § 6: Der foreligger særlige forhold, som sygdom, svangerskab, fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, eller andre ændringer, der i begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eller til familiens underhold.
- b) § 7.1 Opholdet har et udpræget behandlingssigte
- c) § 7.2 Fritagelsen for betaling er i særlig grad af betydning for at fremme forældres medvirken ved gennemførelsen af støtten
- d) § 7.3 Der må regnes med særlig store udgifter for forældre i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge
- e) § 7.4 Den unge har tidligere med egen indtægt bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort det, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet
- f) § 7.5 Forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge
- g) Andre forhold

Bemærkninger til sag nr. 4

Tema 6: Erfaringer med administration af bestemmelserne vedrørende forældrebetaling

6.1 Hvad er kommunens erfaringer med administrationen af bestemmelserne om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge?

6.2. I hvilken grad oplever kommunen udfordringer ved:

	I høj grad udfordringer	I nogen grad udfordringer	I mindre grad udfordringer	Ingen udfordringer
Det beregningstekniske forbundet med fastsættelsen af betalingen (§ 1, stk. 3 og 4)	☐	☐	☐	☐
Det socialfaglige skøn forbundet med fritagelsesbestemmelserne (§§ 6 og 7)	☐	☐	☐	☐
Andre forhold (uddyb i bemærkningsfeltet)	☐	☐	☐	☐

6.2 Bemærkninger

Spørgeskemaet er slut. Tak for din besvarelse.

Det er muligt at printe skemaet ud ved at trykke på printerikonet

Bilag 3 Betalingsbekendtgørelsen

Bekendtgørelse om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år

I medfør af § 159 og § 160 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012, fastsættes:

Kapitel 1

Betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år

Forældrenes betaling

§ 1. For børn og unge under 18 år, der har ophold uden for hjemmet i et anbringelsessted for børn og unge, har forældrene pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet i forhold til indkomstgrundlaget, jf. § 2. Betalingen fastsættes af kommunen efter reglerne i denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Forældre, hvis indkomstgrundlag ikke overstiger 104.800 kr., betaler ikke for børns og unges ophold i et anbringelsessted.

Stk. 3. Af indkomstgrundlag over 104.800 kr. betales 18 pct., dog højst et beløb, der svarer til 5/3 af normalbidraget, jf. § 14 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Stk. 4. Af indkomstgrundlag ud over maksimum for beregningen i stk. 3, betales 9 pct., dog højst et beløb, således at den samlede betaling udgør 10/3 af normalbidraget.

Stk. 5. Beløb under 100 kr. månedlig opkræves ikke.

§ 2. Indkomstgrundlaget, jf. § 1, består af

1) personlig indkomst med tillæg af positiv kapitalindkomst, der anvendes til beregning af indkomstskat efter personskattelovens § 7, dog før de deri nævnte bundfradrag og fradrag for grundbeløb, og

2) aktieindkomst, der beskattes efter personskattelovens § 8 a, stk. 1 og 2, bortset fra udbytteindkomst op til 5.000 kr., hvori der er indeholdt endelig udbytteskat.

Stk. 2. Indkomstgrundlaget efter stk. 1 opgøres på grundlag af indkomsten for det senest afsluttede indkomstår. Indkomstgrundlaget anvendes med virkning for det andet kalenderår efter indkomstårets udløb.

Stk. 3. Ved opgørelsen af indkomstgrundlaget efter stk. 1 og 2 reguleres den personlige indkomst, der indgår i indkomstgrundlaget, med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent, gældende pr. 1. januar i indkomståret, jf. stk. 2, og pr. 1. januar det følgende år.

§ 3. Forældrene har pligt til at underrette kommunen om enhver ændring af deres økonomiske og personlige forhold, som kan formodes at medføre ændret betaling.

§ 4. Såfremt forældrenes indkomst på betalingstidspunktet vedvarende er forøget med mere end 20 pct. eller nedsat med mere end 5 pct. i forhold til det opgjorte indkomstgrundlag, skal forældrenes ændrede økonomiske forhold lægges til grund for betalingen.

§ 5. Har barnet boet sammen med begge forældre umiddelbart før opholdet uden for hjemmet, lægges deres sammenlagte indkomstgrundlag eller indkomster efter § 4 til grund.

Stk. 2. Har barnet umiddelbart før opholdet boet hos den ene af ikke-samlevende forældre med fælles forældremyndighed, lægges dennes indkomstgrundlag eller indkomst efter § 4 til grund. Er den anden af forældrene på tidspunktet for opholdet ikke pålagt at svare underholdsbidrag til barnet, indtræder kommunen i retten til at kræve bidrag fastsat, jf. § 10, stk. 2.

Stk. 3. I det omfang de faktiske opholdsudgifter dækkes af barnets eller den unges indtægter, kan der ikke kræves betaling fra forældremyndighedens indehaver eller den bidragspligtige, jf. § 12.

§ 6. Kommunen kan meddele forældremyndighedens indehaver hel eller delvis fritagelse for betaling for tidsrum, hvor der foreligger særlige forhold, som sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samliv med ægtefællen, eller andre ændringer, der i en begrænset tid vil afskære den pågældende fra at skaffe det fornødne til sit eget eller til familiens underhold.

§ 7. Selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge betaling, har kommunalbestyrelsen, efter en konkret og individuel vurdering, mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse herfor. Fritagelsen kan begrundes med forhold hos barnet eller den unge eller forældrene, f.eks., at:

- 1) opholdet har et udpræget behandlingssigte,
- 2) fritagelse for betaling i særlig grad er af betydning for at fremme forældrenes medvirken ved gennemførelsen af støtten,
- 3) der må regnes med særlig store udgifter for forældrene i forbindelse med opretholdelsen af kontakten med barnet eller den unge,
- 4) den unge har tidligere med egen indtægt bidraget til sit og familiens underhold eller efter hjemmets forhold antageligt ville have gjort dette, hvis barnet eller den unge ikke havde fået ophold uden for hjemmet, eller
- 5) forældrene har flere børn i daginstitutioner, dagpleje eller anbringelsessteder for børn og unge.

§ 8. Betaling opkræves af kommunen, der i forbindelse med forhandlingerne med forældrene om opholdet giver forældrene underretning om beregningsgrundlaget samt om reglerne i §§ 3, 4, 6 og 7.

Stk. 2. Betalingspligten indtræder ved starten af opholdet. Forfaldsdagen for 1. betalingsrate fastsættes med en rimelig frist. Forudbetaling må ikke kræves for længere tid end 1 måned.

§ 9. Den indtægtsgrænse, der er nævnt i § 1, stk. 2 og 3, reguleres én gang årligt med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Den indtægtsgrænse, der fremkommer efter regulering afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100. Reguleringen foretages første gang 1. januar 2007.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren meddeler størrelsen af de regulerede indtægtsgrænser og beløb.

Forholdet til bidragspligtige

§ 10. Er der efter lovgivningen om retsforholdet mellem ægtefæller eller om børns forsørgelse pålagt en person at betale underholdsbidrag m.v. til et barn eller en ung, der får ophold uden for hjemmet, indtræder kommunen fra opholdets start i retten til bidraget fra den bidragspligtige, dog højst for et beløb, der svarer til de faktiske opholdsudgifter for det offentlige ved opholdet, jf. § 97, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 2. Kommunen indtræder endvidere i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et bidrag forhøjet, jf. § 97, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

§ 11. Kommunen kan dog, hvor særlige grunde taler derfor, helt eller delvis undlade at rejse betalingskrav over for den bidragspligtige. Særlige grunde kan fx foreligge, når den bidragspligtige har varetaget omsorgen for barnet eller den unge, og der foreligger en af de fritagelsesgrunde, der er nævnt i § 7. Særlige grunde kan endvidere fx foreligge, hvor der ikke hidtil har været pålagt bidrag, fordi det ved separation, skilsmisse eller faktisk samlivsophævelse er aftalt, at hver af forældrene varetager den direkte forsørgelse af et eller flere børn.

Barnets eller den unges betaling

§ 12. Et barn eller en ung, der har ophold i et anbringelsessted for børn og unge, har pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet efter kommunens afgørelse.

Stk. 2. Har barnet eller den unge under opholdet indtægter ved eget arbejde, kan betaling kun kræves af den disponible indtægt, hvor denne overstiger det beløb, der normalt ydes som lommepenge og til beklædning til den pågældende aldersgruppe.

Stk. 3. Har barnet eller den unge under opholdet indtægter i form af afkast af formueværdier eller børnepensioner m.v., træffer kommunen afgørelse om betaling til hel eller delvis dækning af de faktiske opholdsudgifter for det offentlige ved opholdet. Barnet eller den unge skal dog mindst have et beløb til rådighed af sine indtægter, der svarer til lommepenge og beklædning, jf. stk. 2.

Kapitel 2

Betaling for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 år til og med 22 år

§ 13. Betaling for ophold i døgntilbud og udslusningsophold fastsættes af kommunen efter reglerne om betaling m.v., jf. § 163 i lov om social service, svarende til reglerne om betaling, for midlertidige ophold i boformer efter §§ 107, 109 og 110 i lovens kapitel 20. Kommunen opkræver betalingen.

Kapitel 3

Forskellige bestemmelser

§ 14. Kommunens afgørelse om betaling kan inden 4 uger indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale.

Stk. 2. Betalingen inddrives efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter, jf. § 158, stk. 2, i lov om social service.

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2013.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 498 af 25. maj 2011 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år ophæves.

Social- og Integrationsministeriet, den 19. juni 2013

Karen Hækkerup

/ Lise Stidsen Vandahl

Bilag 4 Principafgørelser

4.1 Principafgørelse 158-12

Ankestyrelsens principafgørelse 158-12 om anbragt uden for hjemmet - egenbetaling - fritagelse - behandlingsmæssigt sigte

Resume:

Principafgørelsen fastslår Udgangspunktet er egenbetaling

Forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag. Dette gælder både anbringelser med samtykke og anbringelser uden samtykke.

Fritagelse for egenbetaling

Der er dog mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling.

Kommunen har således efter en konkret og individuel vurdering mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling. Fritagelsen kan begrundes med forhold hos barnet eller den unge eller forældrene. Der er nævnt en række forhold i bekendtgørelsen, der kan medføre fritagelse for egenbetaling, herunder bl.a. det forhold, at opholdet har et udpræget behandlingssigte.

Udpræget behandlingssigte

Hvis opholdet har et udpræget behandlingssigte, kan kommunen vælge at meddele hel eller delvis fritagelse. Udpræget behandlingsmæssigt sigte skal forstås således, at der skal være et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og hvor der er udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang. I situationer, hvor vanskelighederne er konstateret, skal der som udgangspunkt ikke ske fritagelse for egenbetaling ved forebyggelse af vanskelighederne, med mindre der er tale om forebyggelse for at imødekomme en markant forværring af barnets eller den unges tilstand. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at barnet eller den unge alene har behov for støtte. Endvidere skal barnets eller den unges behandlingsbehov udspringe af barnets forhold og ikke af forældrenes forhold.

Ved vurderingen af, hvornår et ophold har et udpræget behandlingssigte, har vi opstillet nogle pejlemærker:

- Er anbringelsen nødvendig for, at der sker en udvikling hos barnet eller den unge?
- Er anbringelsesstedet egnet, og kan det tilbyde relevant behandling til barnet eller den unge?

Det er således afgørende for vurderingen, at der ikke alene er tale om pasning og pleje, men at der også sker en udvikling hos barnet eller den unge af ikke ubetydeligt omfang.

Endvidere er det afgørende, om det er påkrævet, at barnet eller den unge har brug for ophold i døgnregi, eller om det vil være tilstrækkeligt, at barnet eller den unge tilbydes dagbehandling. En situation, hvor dagbehandling er tilstrækkeligt, men ikke muligt grundet forældrenes manglende forældreevne, vil derfor ikke være omfattet af denne fritagelsesgrund.

Konkrete eksempler

Sag nr. 1 (4300069-12)

Det vurderedes ud fra en konkret vurdering, at moderen skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sin mor og hendes kæreste med en storebror. Siden vuggestuen havde der været støtte til NN, idet han havde haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover havde han haft sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer. Der havde været støtte i daginstitutionen samt i skolen. Desuden havde der været råd og vejledning til moderen, betaling af pasning i hjemmet, taxabevilling samt medicinbevillinger.

Under anbringelsen på opholdsstedet H udviklede NN sig i starten, men under den sidste del af anbringelsen var han i dårlig trivsel, og man konkluderede, at han skulle flyttes til et andet sted. Her skulle der være støtte døgnet rundt i socialpædagogisk regi med forståelse for unge med hyperkinetisk adfærdsforstyrrelse og mental retardering af lettere grad.

Vi lagde vægt på, at NN mest fremtrådte som en dreng med nedsatte kognitive ressourcer, opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne. Der var tale om specifikke vanskeligheder i det sociale felt og specielt i følelsesmæssigt belastede situationer, som gav anledning til bekymring for NN's videre personligheds-mæssige udvikling. Der havde været støtte til NN siden vuggestuen, idet han havde haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover havde han haft sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN var omfattet af opholdsstedets målgruppe, og det kunne give NN relevant behandling i forhold til hans vanskeligheder.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN var beskrevet med massive vanskeligheder, hvortil han havde brug for støtte og behandling. NN's vanskeligheder var så massive, at det var afgørende for hans videre udvikling, at han var anbragt i døgnregi.

Sag nr. 2 (4300025-12)

Det vurderedes ud fra en konkret vurdering, at forældrene ikke skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse ikke havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sine forældre med sine søskende. Forældrene havde haft et ustabil forhold præget af vold og misbrug, hvilket børnene havde overværet. NN var beskrevet som en stille, forsigtig og tilbageholdende pige. I x henvendte hun sig selv til en lærer, da forholdene i hjemmet var blevet for meget, og hun ikke længere ville bo hjemme. NN blev frivilligt

anbragt uden for hjemmet i X. Inden da var hun blevet psykologisk undersøgt, og det var beskrevet, at hun var en tidligt følelsesmæssigt skadet pige, hvilket samlet set viste sig i en forstyrret evne til tilknytning, en skrøbelig realitetstestning, en usikker identitetsoplevelse samt hendes måde at forvalte følelser på.

Vi lagde vægt på, at NN var beskrevet med sociale, adfærdsmæssige og indlæringsmæssige vanskeligheder som følge af en opvækst præget af omsorgssvigt fra forældrenes side. Hun var en tidligt følelsesmæssigt skadet pige, hvilket kunne ses ved, at hun havde en forstyrret evne til tilknytning samt en skrøbelig realitetstestning. Hun var en utryg pige med lavt selvværd og selvtillid. Om forældrene fremgik det, at deres forhold var præget af vold og misbrug. De havde ikke indsigt i NN's vanskeligheder og behov, men havde tendens til at bagatellisere problemerne.

Vi lagde endvidere vægt på, at selvom NN var beskrevet med store vanskeligheder, hvortil hun havde brug for støtte og socialpædagogisk behandling med ophold uden for hjemmet i et struktureret og stimulerende miljø for at imødegå, at hendes udvikling blev yderligere truet, så vurderedes det, at NN's vanskeligheder ikke var så massive, at hun faldt inden for målgruppen, der kunne fritages for betaling.

Vi lagde i denne forbindelse vægt på, at forældrene havde egne vanskeligheder og ringe forældreevne, og at NN's vanskeligheder hang sammen med hendes opvækstmiljø.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN havde været anbragt i en plejefamilie og skulle på A Kostskole.

Sag nr. 3 (4300032-12)

Det vurderedesud fra en konkret vurdering, at forældrene ikke skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse på opholdsstedet A ikke havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sine forældre og hans søskende. NN havde ikke haft sociale eller faglige problemer før 7. klasse, hvor han begyndte at vise utilpasset adfærd. Også hjemme var der konflikter, hvilket var den udløsende faktor til, at NN blev anbragt den 21. juli 2010. NN blev anbragt på opholdsstedet A. NN var blevet psykologisk undersøgt i september 2010. NN var beskrevet med gode kognitive ressourcer, men med sociale og følelsesmæssige vanskeligheder. Han kunne have en lav stresstolerance og begrænset selvkontrol.

Vi lagde vægt på, at NN på anbringelsestidspunktet var beskrevet med følelsesmæssige og adfærdsmæssige vanskeligheder, ligesom han havde vanskeligheder med at udnytte sin gode begavelse. NN var en normalt begavet dreng. NN's vanskeligheder udsprang bl.a. af et opvækstmiljø, der ikke i tilstrækkeligt omfang havde kunnet støtte og udvikle hans kompetencer. NN havde derfor brug for et miljøskifte til mere rummelige, forudsigelige og rolige rammer.

Vi lagde endvidere vægt på, at selvom NN var beskrevet med vanskeligheder, hvortil han havde brug for støtte, så vurderedes det samtidig, at han ikke havde et behandlingsbehov, men alene behov for støtte.

Love:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012 - § 159

Afgørelse:**1. Baggrund for at behandle sagen**

Sagen er antaget med henblik på afklaring af praksis i forhold til spørgsmålet om hel eller delvis fritagelse for egenbetaling efter den fritagelsesgrund, der vedrører udpræget behandlingsmæssigt sigte som følge af ændringen af reglerne med Socialministeriets bekendtgørelse nr. 498 af 25. maj 2011 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.

2. Reglerne

Serviceovens § 159 giver socialministeren mulighed for at fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for døgnopholdet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7.

Betalingsbekendtgørelsens § 1 fastslår, at forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs ophold/anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag.

Af § 7 i samme bekendtgørelse fremgår det, at det er muligt at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling. Dette kan bl.a. ske, når opholdet har et udpræget behandlingssigte, jf. § 7, stk. 1, nr. 1.

3. Andre Principafgørelser**Gældende**

Ingen.

Kasserede

Følgende Principafgørelse er brugt ved afgørelsen, men skal ophæves med nærværende principafgørelse:

Principafgørelse C-56-05: Af principafgørelsen fremgår det, at forældrene var berettiget til fuld fritagelse for egenbetaling. Vi lagde vægt på de lægelige oplysninger om, at drengen havde store kontaktmæssige og sociale vanskeligheder i et omfang og en dybde, der gav indikation for en autisme spektrum forstyrrelse. Vi lagde endvidere vægt på, at drengen var anbragt på en institution, der var et behandlingshjem for børn og unge med bl.a. gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Vi fandt, at ovennævnte bestemmelse (§ 7 i bekendtgørelsen) – uanset ordlyden – skulle forstås således, at betingelserne for fritagelse for betaling var opfyldt, når der var tale om et barn eller ung med vidtgående handicap, og opholdet havde et udpræget behandlingssigte. Vi henviste endvidere til dagældende vejledning til serviceoven, der understøttede denne betragtning.

Følgende Principafgørelser er kasserede og gælder ikke længere:

Principafgørelse O-24-85 og principafgørelse O-40-91

4. Den konkrete afgørelse

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i sag om afklaring af praksis i forhold til spørgsmålet om hel eller delvis fritagelse for egenbetaling efter den fritagelsesgrund, der vedrører udpræget behandlingsmæssigt sigte som følge af ændringen af reglerne med Socialministeriets bekendtgørelse nr. 498 af 25. maj 2011 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.

Resultatet er

- NN skal fritages for egenbetaling

Det betyder, at kommunen skal tilbagebetale det beløb, som NN måtte have betalt for NN's søns ophold.

Vi er således kommet til samme resultat som Det Sociale Nævn i Statsforvaltningen Y.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Udgangspunktet er, at forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs ophold/anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag.

Der er dog mulighed for, at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling. Dette kan bl.a. ske, når opholdet har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Kommunerne har efter en individuel konkret vurdering mulighed for at fritage forældre for egenbetaling i nogle nærmere bestemte situationer, herunder bl.a. i de situationer hvor opholdet har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Hvis opholdet således har et udpræget behandlingsmæssigt sigte, kan kommunen træffe afgørelse om fritagelse for egenbetaling.

Når der er tale om behandlingsmæssigt sigte, er det barnets forhold, der er afgørende. Der skal ske en udvikling med barnet og den unge og ikke alene være tale om pasning og pleje.

Ved vurderingen af om en anbringelse har et udpræget behandlingsmæssigt sigte, bør følgende momenter indgå ved vurderingen:

- Er anbringelsen nødvendig for, at der sker en udvikling hos barnet eller den unge?
- Kan anbringelsesstedet tilbyde relevant behandling til barnet eller den unge?

I den konkrete sag har vi lagt til grund, at NN's søn er vokset op hos sin mor og hendes kæreste samt en storebror. Siden vuggestuen har der været støtte til NN's søn, idet han har haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange

konflikter. Derudover sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer. Der har været støtte i daginstitution samt i skole. Desuden har der været råd og vejledning til NN, betaling af pasning i hjemmet, taxabevilling samt medicinbevillinger.

Under anbringelsen på H udvikler NN's søn sig i starten, men under den sidste del af anbringelsen er han i dårlig trivsel og man konkluderer, at han skal flyttes til et sted med støtte døgnet rundt i socialpædagogisk regi med forståelse for unge med hyperkinetisk adfærdsforstyrrelse og mental retardering af lettere grad.

Vi har lagt vægt på, at NN's søn mest fremtræder som en dreng med nedsatte kognitive ressourcer, opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne. Der er tale om specifikke vanskeligheder i det sociale felt og specielt i følelsesmæssigt belastede situationer, som giver anledning til bekymring for NN's søns videre personligheds-mæssige udvikling. Der har været støtte til NN's søn siden vuggestuen, idet han har haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer.

Vi har endvidere lagt vægt på, at H er et skole- og behandlingshjem, hvis målgruppe bl.a. er børn med psykosociale eller kognitive vanskeligheder, ADHD eller en autimespektrumforstyrrelse. Opholdsstedet Ks målgruppe er børn og unge mellem 10 og 18 år med eksempelvis angst, depression, ADHD, tilknytningsforstyrrelse, udadreagerende adfærd, indadreagerende adfærd, omsorgssvigt, misbrug eller ikke-personfarlig kriminalitet.

Vi har endvidere lagt vægt på, at NN's søn er beskrevet med massive vanskeligheder, hvortil han har brug for støtte og behandling. NN's søns vanskeligheder er så massive, at det er afgørende for hans videre udvikling, at han er anbragt i døgnregi.

Det vurderes derfor ud fra en konkret vurdering, at NN skal fritages for egenbetaling, da NN's søns anbringelse har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Oplysninger i sagen

Vi har afgjort sagen på grundlag af:

- De oplysninger, som forelå da nævnet traf afgørelse i sagen
- Nævnets afgørelse af 21. december 2011
- Klagen til Ankestyrelsen af 20. januar 2012 og 31. januar 2012
- Nævnets genvurdering

Kommunen traf den 27. januar 2011 afgørelse om forældrebetaling.

Denne afgørelse blev revurderet den 15. marts 2011, hvor kommunen fastholdt kravet om forældrebetaling og ikke fandt, at opholdet havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Nævnet ændrede den 21. december 2011 kommunens afgørelse af 27. januar 2011.

Nævnet fandt således, at NN skulle fritages for egenbetaling.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på de lægelige oplysninger om NN's søns lidelser, herunder oplysningerne om, at NN's søn er en dreng med nedsatte kognitive ressourcer, opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne.

Endvidere lagde nævnet vægt på, at det blev anbefalet, at NN's søn blev placeret i et heldagstilbud.

Nævnet lagde desuden vægt på, at det fremgik af handleplanen fra maj 2006, at NN's søn havde et behandlingsmæssigt behov for indlevelse, forståelse, accept og tolerance, ro overskuelighed, genkendelighed, rutine, god forberedelse, guidning og overindlæring i sociale samspilssituationer.

Videre fremgik det, at det var Børnefamilieteamets vurdering, at NN's søn havde behov for ophold i døgnregi for at sikre en sammenhæng i hverdagen mellem skole og fritid i et miljø, hvor man kunne sikre de optimale rammer for NN's søn.

Endelig lagde nævnet vægt på, at H var et skole- og behandlingshjem, hvor en del af børnene havde psykosociale eller kognitive vanskeligheder, der kunne have hæmmet deres udvikling. Nævnet havde noteret sig, at det af handleplanen fremgik, at NN's søn skulle flytte anbringelsessted til Opholdsstedet K, der ligeledes ville kunne imødekomme hans vanskeligheder.

A Kommune klagede den 20. januar 2012 med supplerende bemærkninger den 31. januar 2012.

I klagen til Ankestyrelsen anførte kommunen, at de ikke fandt, at NN's søns anbringelse havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte. Kommunen anerkendte, at der var et anbringelsesbehov på anbringelsestidspunktet, men fandt ikke, at der var tale om, at anbringelsen havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Kommunen anførte videre, at § 7 i betalingsbekendtgørelsen var en "kan" bestemmelse, hvorfor forældrene ikke havde et retskrav på at blive fritaget.

Endelig anførte kommunen, at man i hver enkelt sag foretog en konkret og individuel vurdering.

Nævnet bemærkede ved genvurderingen den 3. februar 2012, at kommunen i klagen havde anført, at der altid foretages en konkret og individuel vurdering. Dette til trods fremgik det ikke af kommunens afgørelse af 27. januar 2011 hvilke hovedhensyn, der var blevet lagt vægt på ved afgørelsen af nærværende sag. Nævnet havde derfor foretaget en fuldstændig prøvelse af kommunens afgørelse og herunder også prøvet den skønsmæssige del af afgørelsen.

Endelig havde nævnet henvist til Principafgørelse C-56-05.

4.2 Principafgørelse 13-15

Ankestyrelsens principafgørelse 13-15 om anbragt uden for hjemmet - egenbetaling - fritagelse - behandlingssigte - udvikling

Resumé:

Fritagelse for forældrebetaling ved anbringelse uden for hjemmet

I principafgørelse 158-12 har Ankestyrelsen opstillet pejlemærker for, hvornår kommunen efter en konkret og individuel vurdering har mulighed for at meddele forældre hel eller delvis fritagelse for betaling til udgifterne ved et barns eller en ungs anbringelse uden for hjemmet med henvisning til, at opholdet har et udpræget behandlingssigte.

Principafgørelsen fastslår, at der er udpræget behandlingssigte, når der er et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og der er udsigt til en udvikling for barnet eller den unge af ikke ubetydeligt omfang. Der kan også være tale om udpræget behandlingssigte, hvis anbringelsens formål er at forhindre en markant forværring af barnets eller den unges tilstand.

Udvikling af ikke ubetydeligt omfang

Ankestyrelsen har behandlet yderligere to sager om forældrebetaling ved anbringelse uden for hjemmet for at præcisere hvilke elementer, der indgår i kommunens vurdering af, om der er udsigt til en udvikling af ikke ubetydeligt omfang for barnet eller den unge.

Denne vurdering skal tage udgangspunkt i det enkelte barn og i dette barns forudsætninger for at udvikle sig eller bevare sine færdigheder.

Vurderingen kan ikke foretages ud fra en fast målestok. En udvikling, der for et barn uden behov for støtte må anses for ubetydelig, kan for et barn med store vanskeligheder være "ikke ubetydelig".

Der kan ikke stilles krav om, at barnet skal udvikle sig i en sådan grad, at barnet ikke længere har en funktionsnedsættelse eller et omfattende behov for støtte.

Det skal indgå i vurderingen, om anbringelsen er nødvendig for, at der sker en udvikling hos barnet.

Vurdering af forældrebetaling

Kommunen er forpligtet til at tage begrundet stilling til, om forældrene er omfattet af en eller flere fritagelsesgrunde i betalingsbekendtgørelsen. Hvis dette er tilfældet, skal kommunen herefter konkret tage begrundet stilling til, om der kan ske hel eller delvis fritagelse for betaling.

Lovgivning:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 150 af 16. februar 2015 - § 159

Bekendtgørelse nr. 712 af 19. juni 2013 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagerne principielt

Ankestyrelsen har behandlet to sager principielt for at uddybe Ankestyrelsens principafgørelse 158-12, som angiver, at der skal være udsigt til udvikling "af ikke ubetydeligt omfang".

2. Reglerne

Reglerne om forældres betaling ved børn og unges anbringelse uden for hjemmet er fastsat i bekendtgørelsen om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år (betalingsbekendtgørelsen). Heraf fremgår det, at forældrene til børn og unge under 18 år, der har ophold uden for hjemmet i et anbringelsessted for børn og unge, som udgangspunkt har pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet i forhold til indkomstgrundlag.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i betalingsbekendtgørelsen, at selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge betaling, har kommunen, efter en konkret og individuel vurdering, mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse herfor. Fritagelsen kan begrundes med forhold hos barnet eller den unge eller forældrene.

Det fremgår af § 7, nr. 1, i betalingsbekendtgørelsen, at fritagelse kan begrundes i, at opholdet har et udpræget behandlingssigte.

3. Andre principafgørelser

Gældende

Følgende principafgørelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

158-12: Hvoraf det fremgår, at "udpræget behandlingssigte" skal forstås således, at der skal være et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og hvor der er udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang.

4. Den konkrete afgørelse

Sag 1 (2015-2119-05155):

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i din sag om klage over X Kommunes afgørelse truffet den 17. december 2014.

Resultatet er:

- Kommunen skal behandle din sag igen og træffe en ny afgørelse.

Det betyder, at vi ophæver kommunens afgørelse og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Kommunen skal med udgangspunkt i, at anbringelsen har udpræget behandlingssigte, tage begrundet stilling til, om der kan ske hel eller delvis fritagelse for betaling i forbindelse med NN's anbringelse uden for hjemmet.

Der var enighed på mødet.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Anbringelsen af NN har et udpræget behandlingssigte.

NN har et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode.

Der er udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang for NN.

Vurderingen af udsigten til udvikling skal tage udgangspunkt i NN's forudsætninger og mulighed for at udvikle sig.

Hvad har været afgørende for resultatet

Behovet for behandling

Ankestyrelsen vurderer, at NN har et massivt behandlingsbehov, som har stået på over en længere periode, og at det er nødvendigt for NN's videre udvikling, at hun er anbragt i døgnregi.

Ankestyrelsen har lagt vægt på oplysningerne i notaterne fra A hospital af 1. februar 2010 og 11. januar 2011. Det fremgår, at NN's diagnoser er bilateral spastisk cerebral parese og udviklingsforsinkelse samt hjernebetaget synsnedsettelse.

Det fremgår af notatet fra 2010, hvor NN var 4½ år gammel, at pleje og pasning af NN inklusiv stimulation og terapi, ville være tidskrævende og nødvendig for NN's videre udvikling.

Det fremgår af notat af 11. januar 2011, hvor NN var 5½ år gammel, at NN havde flere hjælpemidler, og at hun havde fået svømmeterapi, fysioterapi og musikterapi, og at hun havde profiteret godt af terapien. Det blev anbefalet, at NN fortsat blev tilbudt en tilsvarende indsats.

Vi har også lagt vægt på oplysningerne i den børnefaglige undersøgelse, som er dateret den 2. maj 2014, og oplysningerne i handleplanen, som er dateret 22. oktober 2014.

Det er beskrevet, at NN kræver 1-1 voksenstøtte. NN bruger ble og sidder i kørestol. Hun har behov for hjælp til alle praktiske gøremål døgnet rundt og til alle forflytninger. NN har et sparsomt sprog, og hun kan skrike meget højt, når hun bliver træt, ked af det eller frustreret.

Det fremgår også, at NN, mens hun boede hjemme, ikke sov en hel nat uden at være vågen, og at det var uforudsigeligt, om hun ville vågne få gange, mange gange eller være vågen hele natten.

Det fremgår af konklusionen i handleplanen, at NN's selvskadende adfærd skulle reduceres for at sikre hendes trivsel og udvikling. Hun havde været udsat for mange skift, hvilket højnede hendes stressniveau. Det fremgår videre, at NN havde behov for en stabil base og for fornøden støtte til at sikre hendes udvikling, personligt og socialt.

Kommunen vurderede, at NN var så krævende et barn, at du trods dine ressourcer ikke kunne varetage opgaven med at have NN boende i hjemmet.

Udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang

Ankestyrelsen vurderer, at anbringelsen af NN må forventes at føre til en udvikling af ikke ubetydeligt omfang for NN. Anbringelsen må som minimum kunne forventes at forebygge, at der sker en markant forværring af hendes tilstand, og dette må anses for at være af væsentlig betydning for NN.

Det er Ankestyrelsens opfattelse, at vurderingen af, om der er en "udvikling af ikke ubetydeligt omfang" skal tage udgangspunkt i det enkelte barn, og dette barns forudsætninger for at udvikle sig eller bevare sine færdigheder. Vurderingen kan ikke foretages ud fra en fast målestok, og der kan ikke stilles krav om, at barnet skal udvikle sig i en grad, så barnet ikke længere har en funktionsnedsættelse eller et omfattende behov for støtte.

Ankestyrelsen har lagt vægt på, at NN er anbragt på døgninstitutionen C, der er et specialiseret tilbud for børn, unge og voksne med psykisk og fysisk nedsat funktionsevne. NN er omfattet af døgninstitution C's målgruppe, og døgninstitution C må forventes at kunne give NN relevant behandling i forhold til hendes vanskeligheder.

Ankestyrelsen har også lagt vægt på notatet fra den 19. januar 2015 fra døgninstitution C's fysioterapeut. Notatet er lavet i forbindelse med den 3 måneders indflytningssamtale. Det fremgår, at der er lagt en plan for den fysioterapeutiske indsats, som blandt andet indeholder ugentlig individuel træning og afprøvning af motoriske og sansestimulationsmæssige aktiviteter.

Ankestyrelsens praksis

Det følger af Ankestyrelsens praksis som udmeldt i principafgørelse 158-12, at udpræget behandlingssigte skal forstås således, at der skal være et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og hvor der er udsigt til en udvikling af ikke ubetydeligt omfang. I situationer, hvor vanskelighederne er konstateret, skal der som udgangspunkt ikke ske fritagelse for egenbetaling ved forebyggelse af vanskelighederne med mindre der er tale om forebyggelse for at imødekomme en markant forværring af barnets eller den unges tilstand.

Sag 2 (2015-2119-05148):

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i din sag om klage over X Kommunes afgørelse truffet den 17. december 2014.

Resultatet er:

- Kommunen skal behandle din sag igen og træffe en ny afgørelse.

Det betyder, at Ankestyrelsen ophæver kommunens afgørelse og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Kommunen skal med udgangspunkt i, at anbringelsen har udpræget behandlingssigte, tage begrundet stilling til, om der kan ske hel eller delvis fritagelse for betaling i forbindelse med NN's anbringelse uden for hjemmet.

Der var enighed på mødet.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Anbringelsen af NN har et udpræget behandlingssigte.

NN har et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode.

Der er udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang for NN.

Vurderingen af udsigten til udvikling skal tage udgangspunkt i NN's forudsætninger og mulighed for at udvikle sig.

Hvad har været afgørende for resultatet

Behovet for behandling

Ankestyrelsen har lagt vægt på, at NN er beskrevet med autismspektrum forstyrrelse og mental retardering, og at hans behov for støtte er så massivt, at det er afgørende for hans udvikling, at han er anbragt i døgnregi.

Ankestyrelsen henviser til, at det fremgår af handleplanen af 9. oktober 2014, som er revideret den 26. januar 2015, at det overordnede formål med anbringelsen er, at NN's vanskeligheder bliver håndteret og arbejdet med på en sådan måde, at han bibeholder de færdigheder han har og udvikler sig i et passende tempo.

Ankestyrelsen har endvidere lagt vægt på oplysningerne i udførerplanen fra institution D, som er dateret 9. oktober 2014.

Det fremgår, at NN ikke har forståelse for sit handicap, og at hans vanskeligheder primært ses ved de eksekutive funktioner, kommunikation, empati, fleksibilitet og emotionelle forudsætninger. NN er

meget bundet af rutiner og er afhængig af tydelig struktur og guidning fra voksne. Det er beskrevet, at NN er impulsstyret, men at han ved intensiv og vedholdende guidning og struktur kan lære at følge et skema og en struktur.

Ankestyrelsen har også lagt vægt på, at det fremgår af referat fra møde på institution D den 25. juni 2014 (dateret 30. juni 2014), at NN generelt er inde i en positiv udvikling. Han har blandt andet nemmere ved at acceptere, at andre siger noget andet, end han forventer, og han kan i højere grad end før være sammen med andre børn. Der skal dog stadig være personale i nærheden.

Ankestyrelsen har også lagt vægt på, at NN er anbragt på institution D, som er et specialiseret tilbud til børn og unge med autismspektrum forstyrrelser og/eller svær ADHD. NN er omfattet af institution D's målgruppe, og han modtager relevant behandling i forhold til sine vanskeligheder.

Udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang

Kommunen anerkender i sin genvurdering af sagen, at der forventes at ske en udvikling for NN, men kommunen vurderer, at han ikke vil udvikle sig "i væsentlig grad".

Ankestyrelsen er ikke enig i denne vurdering.

Det er Ankestyrelsens opfattelse, at vurderingen af, om der er en "udvikling af ikke ubetydeligt omfang" skal tage udgangspunkt i det enkelte barn, og dette barns forudsætninger for at udvikle sig eller bevare sine færdigheder. Vurderingen kan ikke foretages ud fra en fast målestok, og der kan ikke stilles krav om, at barnet skal udvikle sig i en grad, så barnet ikke længere har en funktionsnedsættelse eller et omfattende behov for støtte.

Ankestyrelsen vurderer, at den udvikling, som NN har udsigt til at opnå i kraft af anbringelsen, er af væsentlig betydning for NN.

Ankestyrelsen har lagt vægt på, at der allerede da NN var 3½ år var mistanke om en udviklingsforstyrrelse, og at der efterfølgende er konstateret autismspektrum forstyrrelse og mental retardering, samt at det i udførerplanen er beskrevet, at NN har et omfattende behov for socialpædagogisk behandling og støtte.

Ankestyrelsen har lagt vægt på, at der på institution D er iværksat socialpædagogisk og anden behandling af NN. Institution D anvender blandt andet visuelle støttesystemer til at skabe struktur i hverdagen og gøre NN mere selvhjulpen, ligesom han får træning og støtte i social interaktion. NN modtager desuden socialpædagogisk behandling i forhold til sin ekspressive og impressive sproglige udvikling. Endelig er man opmærksom på at forebygge overvægt ved at sørge for, at NN får daglig motion. Det er oplyst, at NN responderer relevant på behandlingen, og at han er i udvikling.

Ankestyrelsens praksis

Det følger af Ankestyrelsens praksis som udmeldt i principafgørelse 158-12, at udpræget behandlingssigte skal forstås således, at der skal være et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og hvor der er udsigt til en udvikling af ikke ubetydeligt omfang. I situationer, hvor vanskelighederne er konstateret, skal der som udgangspunkt ikke ske fritagelse for

egenbetaling ved forebyggelse af vanskelighederne med mindre der er tale om forebyggelse for at imødekomme en markant forværring af barnets eller den unges tilstand.